

JUSTITSMINISTERIET

Lovafdelingen

Dato: 17. oktober 2011
Kontor: Procesretskontoret
Sagsbeh: Stine Maria Tolstrup
Christensen
Sagsnr.: 2011-740-0016
Dok.: 256728

Forslag

til

Lov om ændring af retsplejeloven, lov om erstatning fra staten til ofre for forbrydelser og lov om retsafgifter

**(Adgang til at en dommer m.v. kan færdigbehandle sager, der er på-
begyndt, før den pågældende skal fratræde på grund af alder, visse
ændringer af reglerne om behandling af sager om mindre krav, ude-
lukkelse af sigtedes adgang til at være til stede under indenretlige vi-
deoafhøringer af børn m.v.)**

§ 1

I retsplejeloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1237 af 26. oktober 2010, som ændret ved § 1 i lov nr. 404 af 21. april 2010, § 2 i lov nr. 718 af 25. juni 2010, § 2 i lov nr. 1549 af 21. december 2010, § 2 i lov nr. 1552 af 21. december 2010, lov nr. 292 af 11. april 2011, lov nr. 411 af 9. maj 2011, § 1 i lov nr. 412 af 9. maj 2011, § 81 i lov nr. 594 af 14. juni 2011 og § 1 i lov nr. 614 af 14. juni 2011, foretages følgende ændringer:

1. § 44, stk. 5, 2. pkt., § 68, stk. 3, 2. pkt., og § 92, stk. 2, 2. pkt., ophæves.

2. Efter § 50 indsættes:

»§ 51. En dommer, der afskediges på grund af alder, kan færdigbehandle sager, i hvilke mundtlig forhandling er påbegyndt inden ansættelsens ophør.«

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

Telefon 7226 8400
Telefax 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

3. I § 54, stk. 2, indsættes som 3. pkt.:

»Bestemmelsen i § 51 finder tilsvarende anvendelse med hensyn til fuldmægtige.«

4. I § 94, stk. 1, 3. pkt., og § 225, stk. 2, nr. 2, ændres »lov om visse betalingsmidler« til: »lov om betalingstjenester og elektroniske penge«.

5. I § 105, stk. 3, ændres »Forbrugerstyrelsen« til: »Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen.«

6. I § 105, stk. 4, ændres »Konkurrencestyrelsen« til: »Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen.«

7. I § 348, stk. 2, nr. 1, § 351, stk. 2, nr. 5, § 373, stk. 1, nr. 5, § 376, stk. 1, nr. 3, og § 477 b, stk. 3, nr. 1, ændres »postadresse i Danmark« til: »postadresse i Den Europæiske Union«.

8. I § 348, stk. 5, indsættes efter 1. pkt.:

»Domstolsstyrelsen kan fastsætte regler om, at stævninger i sager, der behandles efter kapitel 39, skal udfærdiges på særlige blanketter.«

9. I § 349, stk. 1, 1. pkt., ændres »og stk. 3, 2. pkt.,« til: »stk. 3, 2. pkt., og stk. 5, 2. pkt.,«.

10. I § 361, stk. 5, 1. pkt., ændres »§ 124, stk. 3, nr. 2« til: »124 c, stk. 1, nr. 2«.

11. § 361, stk. 5, 2. pkt., ophæves.

12. I § 401, stk. 3, 1. pkt., ændres »lejeloven eller erhvervslejeloven« til: »lejelovgivningen«.

13. I § 401, stk. 3, 3. pkt., ændres »i henhold til lejelovens §§ 87 og 93 eller erhvervslejelovens §§ 65 og 71« til: »om opsigelse eller ophævelse af lejemål«.

14. I § 406, stk. 4, 1. pkt., udgår »undtagelsesvis«.

15. I § 406, stk. 4, indsættes efter 1. pkt.:

»Reglerne i § 353, stk. 2 og 6, finder tilsvarende anvendelse.«

16. I § 406, stk. 6, indsættes efter »anvendelse«: », jf. dog stk. 4, 2. pkt«.

17. § 407, stk. 1, affattes således:

»Under hovedforhandlingen skal der ikke gives den fremstilling af sagen, der er nævnt i § 365, stk. 2, 1. pkt., 1. led.«

18. I § 410, stk. 5, nr. 6, indsættes efter »udeblivelse«: », jf. dog stk. 6«.

19. I § 410 indsættes som stk. 6:

»Stk. 6. § 386, stk. 1, 1., 4. og 7. pkt., stk. 2, 1. og 5. pkt., og stk. 3 og 5, finder anvendelse under en eventuel hovedforhandling.«

20. I § 748, stk. 1, indsættes efter 2. pkt.:

»Det gælder endvidere ikke retsmøder, som afholdes med henblik på afhøring af et barn, når retten efter § 183, stk. 3, har bestemt, at afhøringen skal optages på video.«

21. I § 767, stk. 2, indsættes som 6. pkt.:

»Bestemmelserne i 1.-5. pkt. finder tilsvarende anvendelse i tilståelses-sager, hvor anklagemyndigheden har anmodet om retsmøde med henblik på sagens behandling som tilståelsessag i medfør af § 831, og retten har fastsat tidspunkt for retsmødet.«

22. I § 778, stk. 1, 2. pkt., udgår »på det sted, hvor varetægtsfængslet (arresthuset) er beliggende«.

23. I § 778, stk. 2, 2. pkt., ændres »§ 1019 b, § 1019 e, stk. 1 og stk. 3-5, § 1019 f, stk. 2, og § 1019 g« til: »§ 1019 e, § 1019 h, stk. 2, § 1019 i og § 1019 j, stk. 1, 3, 4 og 6«.

24. I § 973 a ændres »§ 968, stk. 1, 2. pkt.« til: »§ 968, stk. 2, 1. pkt.«.

§ 2

I lov om erstatning fra staten til ofre for forbrydelser, jf. lovbekendtgørelse nr. 688 af 28. juni 2004, som ændret ved § 12 i lov nr. 516 af 7. juni 2006, § 3 i lov nr. 711 af 25. juni 2010 og § 2 i lov nr. 412 af 9. maj 2011, foretages følgende ændringer:

1. § 11, stk. 2, ophæves, og i stedet indsættes:

»Stk. 2. Nævnet består af en formand, der skal være landsdommer, og af 2 andre medlemmer, hvoraf det ene medlem udnævnes efter indstilling fra social- og integrationsministeren og det andet medlem efter indstilling fra Advokatrådet. Medlemmerne udnævnes for 4 år.

Stk. 3. Der beskikkes en suppleant for hvert af nævnets medlemmer. Stk. 2 finder tilsvarende anvendelse på beskikkelse af suppleanter.«

Stk. 3 bliver herefter stk. 4.

§ 3

I lov om retsafgifter, jf. lovbekendtgørelse nr. 936 af 8. september 2006, som ændret senest ved § 2 i lov nr. 614 af 14. juni 2011, foretages følgende ændringer:

1. § 48, stk. 2, affattes således:

»Reglerne i stk. 1, 1. pkt., finder også anvendelse på udskrifter af pantefogedbogen.«

2. I § 49, stk. 1, indsættes efter nr. 4 som nyt nummer:

»5) En bobehandler til dennes brug ved behandlingen af et ægtefælleskifte.«

§ 4

Stk. 1. Loven træder i kraft den 1. april 2012, jf. dog stk. 2.

Stk. 2. Lovens § 1, nr. 1-3, 22 og 23, og § 3, nr. 2, træder i kraft dagen efter bekendtgørelsen i Lovtidende.

Stk. 3. Lovens § 1, nr. 1, finder anvendelse i forhold til midlertidigt beskikkede dommere og sagkyndige retsmedlemmer, hvis beskikkelse ophører efter lovens ikrafttræden.

Stk. 4. Lovens § 1, nr. 1, finder anvendelse i forhold til nævninger og domsmænd, for hvem det tidsrum, for hvilket grundlisten gælder, udløber efter lovens ikrafttræden.

Stk. 5. Lovens § 1, nr. 2 og 3, finder anvendelse i forhold til dommere og fuldmægtige, der afskediges på grund af alder efter lovens ikrafttræden.

Stk. 6. Lovens § 1, nr. 12 og 13, finder anvendelse i sager, der anlægges efter lovens ikrafttræden.

§ 5

Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland, men § 2 kan ved kongelig anordning sættes i kraft for Grønland med de ændringer, som de grønlandske forhold tilsiger.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

Indholdsfortegnelse

1. Indledning	7
2. Dommeres mv. adgang til at færdigbehandle sager, der er påbegyndt, før de pågældende skal fratræde på grund af alder	9
2.1. Baggrunden for lovforslaget	9
2.2. Gældende ret	10
2.3. Lovforslagets udformning	10
3. Krav om angivelse af en postadresse i Danmark	12
3.1. Gældende ret	12
3.2. Lovforslagets udformning	13
4. Ændring af regler om behandling af sager om mindre krav (småsagsproces)	14
4.1. Generelt om småsagsprocessen og Domstolsstyrelsens henvendelse	14
4.2. Retsmøder under forberedelsen	15
4.2.1. Gældende ret	15
4.2.2. Lovforslagets udformning	16
4.3. Udeblivelse fra hovedforhandlingen	18
4.3.1. Gældende ret	18
4.3.2. Lovforslagets udformning	19
4.4. Udeblivelse under anke	19
4.4.1. Gældende ret	19
4.4.2. Lovforslagets udformning	20
4.5. Oplysning af telefonnumre og e-mail-adresser	20
4.5.1. Gældende ret	20
4.5.2. Lovforslagets udformning	21
4.6. Anvendelse af stævningsblanketter	22
4.6.1. Gældende ret	22
4.6.2. Lovforslagets udformning	23
4.7. Opgørelsen af sagens værdi i lejesager	24
4.7.1. Gældende ret	24
4.7.2. Lovforslagets udformning	24
5. Videoafhøring af børn	25
5.1. Gældende ret	25
5.1.1. Udenretlig videoafhøring af børn	25
5.1.2. Indenretlig videoafhøring af børn	27
5.2. Lovforslagets udformning	29
6. Forlængelse af varetægtsfængsling i tilståelsessager uden fastsættelse af frist	29
6.1. Gældende ret	29
6.2. Rigsadvokatens anbefaling	31

6.3. Lovforslagets udformning	32
7. Varetægtsarrestanters klager over fængselspersonalets adfærd.....	32
7.1. Gældende ret	32
7.2. Lovforslagets udformning	34
7.2.1. Den nye politiklageordning	34
7.2.2. Konsekvensændringer for behandlingen af varetægtsarrestanters klager over fængselspersonalets adfærd	35
8. Erstatningsnævnets sammensætning.....	36
8.1. Gældende ret	36
8.2. Lovforslagets udformning	37
9. Afgiftspligt for udskrifter, attester mv.....	37
9.1. Retsafgift ved aktindsigt i straffesager	37
9.1.1. Gældende ret	37
9.1.2. Lovforslagets udformning	39
9.2. Bobehandleres afgiftsfri bestilling af attester mv.	40
9.2.1. Gældende ret	40
9.2.2. Lovforslagets udformning	40
10. Økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige	41
11. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet mv.....	41
12. Administrative konsekvenser for borgerne	41
13. Miljømæssige konsekvenser	41
14. Forholdet til EU-retten	41
15. Hørte myndigheder mv.....	41

1. Indledning

Lovforslaget indeholder en række forskellige ændringer af navnlig retsplejeloven.

1.1. Formålet med lovforslaget er for det første at give mulighed for, at dommere og andre personer, der udøver dømmende myndighed, kan færdigbehandle sager, i hvilke mundtlig forhandling er påbegyndt, før de pågældende dommere mv. falder for en bestemt aldersgrænse. Lovforslaget har særligt baggrund i en konkret straffesag, der måtte gå om, fordi dommeren nåede den pligtige afgangsalder, før sagen blev afsluttet.

Der henvises herom til pkt. 2 nedenfor.

1.2. Formålet med lovforslaget er endvidere at ændre retsplejeloven, således at kravet om angivelse af en postadresse i Danmark i stævninger, an-

kestævninger, svarskrifter og betalingspåkrav ændres til et krav om angivelse af en postadresse i Den Europæiske Union.

Der henvises herom til pkt. 3 nedenfor.

1.3. I lovforslaget foreslås der herudover nogle mindre justeringer af reglerne i retsplejelovens kapitel 39 om behandling af sager af mindre værdi (småsager) i lyset af de erfaringer, der er opnået i praksis, siden reglerne trådte i kraft den 1. januar 2008.

På baggrund af en henvendelse fra Domstolsstyrelsen foreslås det at justere reglerne om småsagsproces på følgende punkter:

- Udvidelse af adgangen til at afholde et forberedende retsmøde forud for hovedforhandlingen og mulighed for telefonisk deltagelse i forberedende retsmøder
- Præcisering af virkningerne af udeblivelse under hovedforhandlingen
- Virkningerne af udeblivelse under anke
- Anvendelse af stævningsblanket
- Opgørelsen af sagens værdi i lejesager.

Der henvises herom til pkt. 4 nedenfor.

1.4. Lovforslaget indebærer endvidere, at der indsættes en udtrykkelig bestemmelse i retsplejeloven om, at sigtede – på linje med, hvad der gælder i dag for så vidt angår udenretlige afhøringer – ikke har adgang til at overvære et retsmøde, hvor afhøring af et barn optages på video (videoafhøring).

Der henvises herom til pkt. 5 nedenfor.

1.5. Med lovforslaget foreslås det desuden, at det i retsplejelovens § 767, stk. 2, præciseres, at retten ikke blot i domsmandssager og nævningesager, men også i tilståelsessager kan bestemme, at en varetægtsfængsling eller en foranstaltning skal fortsætte uden yderligere forlængelser, indtil der er afsagt dom i sagen. I tilståelsessager vil varetægtsfængsling mv. indtil dom forudsætte, at anklagemyndigheden har anmodet om retsmøde med henblik på sagens behandling som tilståelsessag i medfør af § 831, og at retten har fastsat tidspunkt for retsmødet.

Der henvises herom til pkt. 6 nedenfor.

1.6. Endvidere foreslås offererstatningsloven ændret således, at det kommer til at fremgå, at Erstatningsnævnets formand og dennes suppleant skal være landsdommere.

Der henvises herom til pkt. 8 nedenfor.

1.7. Det foreslås herudover at ændre lov om retsafgifter, så aktindsigt i form af fotokopi eller lignende af indførsler i retsbøgerne, anklageskrifter, retsmødebegæringer og politirapporter, der udfærdiges af politiet, fritages for afgift, således at der ikke skal opkræves afgift, når politiet og anklagemyndigheden meddeler aktindsigt i disse dokumenter. Endelig foreslås det, at attester mv., der bestilles af en bobehandler til brug ved behandlingen af et ægtefælleskifte, gøres afgiftsfri.

Der henvises herom til pkt. 9 nedenfor.

1.8. Lovforslaget indeholder endvidere nogle konsekvensændringer som følge af forskellige lovændringer mv.

2. Dommeres mv. adgang til at færdigbehandle sager, der er påbegyndt, før de pågældende skal fratræde på grund af alder

2.1. Baggrunden for lovforslaget

Spørgsmålet om dommeres adgang til at færdigbehandle sager, der er påbegyndt, før de pågældende skal fratræde på grund af alder, har navnlig været genstand for offentlig omtale i forbindelse med en straffesag, der skulle færdigbehandles i vinteren/foråret 2011. Straffesagen tog sin begyndelse i december 2009, men trak længere ud end planlagt, og inden sagen kunne afsluttes, fyldte dommeren 70 år og faldt dermed for den pligtige afgangsalder for dommere. Sagen måtte herefter begynde forfra med en ny dommer.

En tilsvarende problemstilling har tidligere været fremme i forhold til sagkyndige retsmedlemmer. Højesteret har således i en afgørelse gengivet i Ugeskrift for Retsvæsen 2005.3414/1 H ophævet en dom afsagt af Sø- og Handelsretten som følge af, at de to sagkyndige retsmedlemmer var fyldt 70 år, og at deres funktionsperiode var udløbet, inden dommens endelige vedtagelse, jf. retsplejelovens § 92, stk. 2, 2. pkt., og § 93, stk. 4, sidste pkt.

2.2. Gældende ret

Det følger af tjenestemandsløven, at der for dommere og andre tjenestemandsansatte jurister ved domstolene gælder en pligtig afgangsalder på 70 år. Tidspunktet for ansættelsens ophør er fastsat på den måde, at de pågældende afskediges fra udgangen af den måned, hvori de fylder 70 år, jf. tjenestemandsløvens § 34, stk. 2.

Der er ikke hjemmel til at fravige tidspunktet for ansættelsens ophør. Gældende ret indebærer således, at dommere og andre tjenestemandsansatte jurister ikke kan færdigbehandle en retssag, der ikke afsluttes inden udgangen af den måned, hvori den pågældende fylder 70 år.

I praksis kan arbejdet frem mod pensionstidspunktet normalt tilrettelægges således, at den pågældende dommer mv. får afsluttet sine sager inden udgangen af den måned, hvori den pågældende fylder 70 år.

Midlertidigt beskikkede dommere, nævninger og domsmænd samt sagkyndige retsmedlemmer beskikkes for en given periode. Midlertidigt beskikkede dommere og sagkyndige retsmedlemmer kan færdigbehandle sager, i hvilke mundtlig forhandling er påbegyndt inden beskikkelsens ophør. Nævninger og domsmænd kan efter udløbet af det tidsrum, for hvilket grundlisten gælder, færdigbehandle sager, i hvilke mundtlig forhandling er påbegyndt inden for dette tidsrum. For midlertidigt beskikkede dommeres og nævninger og domsmænds vedkommende ophører beføjelsen til at færdigbehandle sager dog ved udgangen af den måned, hvori den pågældende fylder 70 år, jf. henholdsvis retsplejelovens § 44, stk. 5, og § 68, stk. 3. For sagkyndige retsmedlemmers vedkommende ophører beføjelsen til at færdigbehandle sager ved udgangen af det år, hvori den pågældende fylder 70 år, jf. retsplejelovens § 92, stk. 2. Den særlige regel for sagkyndige retsmedlemmer skal ses i lyset af retsplejelovens § 93, stk. 4, sidste pkt. Det følger af denne bestemmelse, at sagkyndige retsmedlemmer senest afgår ved udgangen af det år, i hvilket de fylder 70 år. Lægdommere i boligretten beskikkes ligeledes for en given periode efter reglerne herom i lejeloven. Der er ikke for disse lægdommeres vedkommende fastsat regler om færdigbehandling af sager mv. efter beskikkelsens ophør.

2.3. Lovforslagets udformning

2.3.1. Som nævnt vil en dommers mv. arbejde frem mod pensionstidspunktet i praksis normalt kunne tilrettelægges således, at den pågældende dommer mv. får afsluttet sine sager inden udgangen af den måned, hvori den pågældende fylder 70 år. I de få tilfælde, hvor dette ikke er muligt, er

det imidlertid ikke hensigtsmæssigt, hverken i forhold til de involverede parter i en retssag, hvor problemet måtte blive aktuelt, eller i forhold til udnyttelse af domstolenes ressourcer, at dommere mv. ikke kan færdigbehandle sager, som er påbegyndt, før de pågældende falder for en fast aldersgrænse.

Justitsministeriet foreslår på den baggrund, at der indføres adgang til, at dommere og andre personer, der udøver dømmende myndighed, kan færdigbehandle sager, som de pågældende har påbegyndt, før de falder for en fast aldersgrænse.

Lovforslaget regulerer ikke spørgsmålet om pligtig afgangsalder for dommere mv. Dette spørgsmål behandles for tiden i et udvalg under Justitsministeriet om den pligtige afgangsalder for dommere mv. Udvalget skal nærmere overveje, om der bør fastsættes en højere pligtig afgangsalder for dommere og andre tjenestemandsansatte jurister ved domstolene end 70 år, og komme med forslag til, hvilken pligtig afgangsalder der i givet fald bør fastsættes.

2.3.2. Forslaget til § 51 (lovforslagets § 1, nr. 2) indebærer en adgang til, at dommere, der *afskediges* på grund af alder, *kan* færdigbehandle sager, i hvilke *mundtlig forhandling* er påbegyndt *inden ansættelsens ophør*.

Det forudsættes, at det som hidtil vil være udgangspunktet, at arbejdet frem mod pensionstidspunktet tilrettelægges på en sådan måde, at den pågældende dommer får afsluttet sine sager, inden ansættelsen ophører. Bestemmelsen forudsættes alene anvendt i de få tilfælde, hvor det ikke har været muligt at tilrettelægge arbejdet på en sådan måde, at den pågældende har kunnet færdigbehandle sager, i hvilke mundtlig forhandling er påbegyndt.

Bestemmelsen tilsigter i øvrigt ikke at regulere tilfælde, hvor ansættelsen ophører af andre årsager end den pligtige afgangsalder, herunder hvor ansættelsen ophører efter den pågældende dommers eget ønske.

Forslaget giver *mulighed* for, at den pågældende dommer kan færdigbehandle sager, i hvilke mundtlig forhandling er påbegyndt inden ansættelsens ophør.

Begrebet *afskediges* skal forstås i overensstemmelse med reglen i tjenstemandslovens § 34, stk. 2, om, at dommere afskediges fra udgangen af

den måned, hvori de fylder 70 år. Med andre ord ophører ansættelsen fra udgangen af den måned, hvori dommere fylder 70 år. Det er således formålet med forslaget at give adgang til, at dommere, der afskediges på grund af alder, dvs. fra udgangen af den måned, hvori de fylder 70 år, kan færdigbehandle sager, i hvilke mundtlig forhandling er påbegyndt inden ansættelsens ophør, dvs. inden udgangen af den måned, hvori de fylder 70 år.

Det foreslås, at reglen finder tilsvarende anvendelse med hensyn til fuldmægtige ved domstolene. Det bemærkes i den forbindelse, at tjenestemandsansatte jurister ved domstolene er omfattet af retsplejelovens regler om fuldmægtige ved domstolene.

Det foreslås endvidere, at der på tilsvarende måde skal være adgang til, at midlertidigt beskikkede dommere, nævninger og domsmænd samt sagkyndige retsmedlemmer kan færdigbehandle sager efter udgangen af den måned (for sagkyndige retsmedlemmers vedkommende det år), hvori de pågældende fylder 70 år. For midlertidigt beskikkede dommeres og sagkyndige retsmedlemmers vedkommende indebærer det, at de pågældende efter beskikkelsens ophør generelt kan færdigbehandle sager, i hvilke mundtlig forhandling er påbegyndt inden beskikkelsens ophør. For nævninger og domsmænds vedkommende indebærer det, at de pågældende efter udløbet af det tidsrum, for hvilket grundlisten gælder, generelt kan færdigbehandle sager, i hvilke mundtlig forhandling er påbegyndt inden for dette tidsrum. De gældende bestemmelser i retsplejelovens § 44, stk. 5, 2. pkt., § 68, stk. 3, 2. pkt., og § 92, stk. 2, 2. pkt., foreslås derfor ophævet.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 1-3, og bemærkningerne hertil.

3. Krav om angivelse af en postadresse i Danmark

3.1. Gældende ret

Det følger af retsplejelovens § 348, stk. 2, nr. 1, § 351, stk. 2, nr. 5, § 373, stk. 1, nr. 5, § 376, stk. 1, nr. 3, og § 477 b, stk. 3, nr. 1, at stævninger, ankestævninger, svarskrifter og betalingspåkrav skal indeholde bl.a. en angivelse af en postadresse i Danmark, hvortil meddelelser vedrørende sagen kan sendes, og hvor forkyndelse kan ske.

Opfylder en stævning ikke kravet til angivelse af en postadresse i Danmark, og er den herefter uegnet til at danne grundlag for sagens behandling, afvises sagen ved en beslutning, jf. retsplejelovens § 349, stk. 1. Ret-

ten kan dog, jf. retsplejelovens § 349, stk. 2, indrømme sagsøgeren en frist til at afhjælpe eventuelle mangler.

Opfylder en ankestævning ikke kravet, og er den herefter uegnet til at danne grundlag for sagens behandling, underrettes appellanten om, at sagen ikke kan fremmes, jf. retsplejelovens § 374.

Opfylder et betalingspåkrav ikke kravet til angivelse af en postadresse i Danmark, afvises sagen ved en beslutning, jf. retsplejelovens § 477 c, stk. 1. Fogedretten kan dog indrømme fordringshaveren en frist til at afhjælpe mangler, jf. retsplejelovens § 477 c, stk. 2.

Det har ikke konsekvenser for sagens behandling, hvis et svarskrift ikke opfylder kravet til angivelse af en postadresse i Danmark, jf. retsplejelovens §§ 352 og 377.

Kravene om angivelse af en postadresse i Danmark, hvortil meddelelser vedrørende sagen kan sendes, og hvor forkyndelse kan ske, blev indsat i retsplejeloven ved lov nr. 260 af 8. juni 1979 om ændring af retsplejeloven m.v. (Behandling af borgerlige sager m.v.). Loven byggede på Justitsministeriets betænkning nr. 698/1973 om behandling af borgerlige sager. Det fremgår af betænkningen, at kravet vedrørende angivelse af en postadresse i Danmark i stævninger, jf. retsplejelovens § 348, der også omfatter sagsøgere mv., der ikke har bopæl i Danmark, skal gøre det lettere for retten at sende meddelelser til sagsøgeren og foretage forkyndelse. Er parten repræsenteret af advokat, må det antages, at parten i praksis vil angive, at meddelelser kan sendes til denne. Der henvises også til denne begrundelse i bemærkningerne til bestemmelserne om svarskrifter og til stævninger og svarskrifter i ankesager.

Kravet om angivelse af en postadresse i Danmark, hvortil meddelelser til fordringshaveren vedrørende sager om betalingspåkrav kan sendes, og hvor forkyndelse kan ske, blev indsat i retsplejelovens § 477 b, stk. 3, nr. 1, ved lov nr. 450 af 9. juni 2004 om ændring af retsplejeloven og lov om retsafgifter (Forenklet inkassoproses). Formålet med kravet var også her at gøre det lettere for retten at sende meddelelser og foretage forkyndelse.

3.2. Lovforslagets udformning

Det foreslås at ændre retsplejeloven, så kravene om angivelse af en postadresse i Danmark, hvortil meddelelser vedrørende sagen kan sendes, og

hvor forkyndelse kan ske, ændres, så der i stedet skal angives en post-adresse i Den Europæiske Union.

Det er Justitsministeriets opfattelse, at der under hensyn til det øgede samarbejde på det civilretlige område i Den Europæiske Union, herunder navnlig anvendelsen af bestemmelserne i forkyndelsesforordningen i Danmark, jf. retsplejelovens § 159 a, ikke længere er det samme behov for et krav om angivelse af en postadresse i Danmark i stævninger, ankestævninger, svarskrifter og betalingspåkrav. Det er endvidere Justitsministeriets opfattelse, at den foreslåede ændring af retsplejeloven vil sikre bestemmelsernes overensstemmelse med EU-rettens forbud mod at udøve forskelsbehandling på grundlag af nationalitet. Forslaget har således også til hensigt at sikre dansk lovgivnings overensstemmelse med Danmarks EU-retlige forpligtelser.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 7, og bemærkningerne hertil.

4. Ændring af regler om behandling af sager om mindre krav (småsagsproces)

4.1. Generelt om småsagsprocessen og Domstolsstyrelsens henvendelse

Retsplejelovens kapitel 39 indeholder særlige regler om behandlingen af sager om krav, der ikke har økonomisk værdi, eller som har en økonomisk værdi af højst 50.000 kr. Formålet med den særlige procesform (småsagsproces) er at gøre det nemmere og billigere at gennemføre tvistige civile retssager om krav på højst 50.000 kr. Reglerne herom trådte i kraft den 1. januar 2008.

Forenklingen i forhold til de almindelige procesregler består navnlig i følgende elementer: 1) Retten varetager sagens forberedelse, 2) der stilles strengere krav om, at bevisførelsen skal være relevant for afgørelsen af sagen, 3) der er forenkede regler om sagkyndig oplysning af sagen, og 4) hovedforhandlingen er forenklet. Desuden er der en forenklet appelbehandling af sager, der er afgjort i småsagsprocessen.

Det er endvidere et væsentligt element i småsagsprocessen at søge at begrænse parternes udgifter til advokatbistand. Dette gælder dels partens egne udgifter til advokatbistand, idet en part i kraft af processens enkle karakter som udgangspunkt bør være i stand til selv at varetage sine interesser under sagen. Det gælder desuden den tabende parts erstatning af den vindende parts udgifter til advokatbistand, idet den tabende part i sagsom-

kostninger til modparten vedrørende udgifter til advokatbistand højst kan pålægges at betale et begrænset beløb til dækning af advokatbistand i forbindelse med hovedforhandlingen.

Baggrunden for de nye regler om småsagsproces var bl.a. en henvendelse til Justitsministeriet fra Advokatrådet og Dommerforeningen, som indeholdt et fælles forslag til en forenklet procesform for krav under 50.000 kr.

Dette fælles forslag fra Advokatrådet og Dommerforeningen indgik i grundlaget for Retsplejerådets betænkning nr. 1436/2004 om reform af den civile retspleje III (Adgang til domstolene), der bl.a. indeholdt det forslag om en småsagsproces, som dannede baggrund for den senere lovændring.

Siden reglerne om småsagsproces trådte i kraft den 1. januar 2008, har Domstolsstyrelsen løbende fået tilbagemeldinger fra byretterne og brugerne om, hvordan ordningen fungerer i praksis. Domstolsstyrelsen har på grundlag heraf i december 2010 rettet henvendelse til Justitsministeriet med anmodning om visse mindre ændringer af de gældende lovregler.

Domstolsstyrelsen har sendt en kopi af henvendelsen til Justitsministeriet til Advokatrådet. Advokatrådet har herefter i juni 2011 oplyst, at Advokatrådet og Dommerforeningen i fællesskab har nedsat en arbejdsgruppe, der bl.a. arbejder med erfaringerne efter indførelsen af reglerne om småsagsproces, og at Domstolsstyrelsen er med i dette arbejde. Advokatrådet har endvidere oplyst, at Advokatrådet fuldt ud kan tilslutte sig de forslag til justeringer, som er anført i Domstolsstyrelsens henvendelse til Justitsministeriet.

4.2. Retsmøder under forberedelsen

4.2.1. Gældende ret

Retsplejelovens § 406 regulerer sagens forberedelse i småsagsprocessen og bestemmer bl.a., at retten forbereder sagen (stk. 2, 1. pkt.), og at retten undtagelsesvis kan indkalde parterne til et retsmøde under forberedelsen (stk. 4).

Det fremgår af retsplejelovens § 406, stk. 6, at bl.a. retsplejelovens § 353 ikke finder anvendelse. Heraf følger bl.a., at § 353, stk. 6, hvorefter retten kan tillade, at en part eller rettergangsfuldmægtig deltager i et forberedende møde efter § 353 ved anvendelse af telekommunikation, ikke finder anvendelse.

Det fremgår af forarbejderne til § 406, at forberedelsen som altovervejende hovedregel bør gennemføres uden afholdelse af retsmøder, og at reglen om, at retten skal varetage sagsforberedelsen, tager sigte på at mindske omkostningerne i denne fase af sagen, og at nødvendig kontakt mellem retten og parterne om forskellige forberedende skridt i sagen derfor så vidt muligt bør foregå uformelt (telefonisk) mellem rettens sekretariat og parterne. Det fremgår endvidere, at det forudsættes, at det i almindelighed vil være tilstrækkeligt, at retten under forberedelsen kommunikerer skriftligt eller telefonisk med parterne, men at § 406, stk. 4, giver mulighed for at indkalde parterne til et retsmøde, hvis der under forberedelsen undtagelsesvis opstår sådanne særlige spørgsmål, at de bør behandles i et retsmøde.

Efter retspraksis er der i dag ikke hjemmel til, at retten afholder et telefonmøde med parterne, som har karakter af et retsmøde, og hvor en parts manglende deltagelse derfor kan tillægges udeblivelsesvirkning.

4.2.2. Lovforslagets udformning

4.2.2.1. Domstolsstyrelsen har i sin henvendelse til Justitsministeriet foreslået, at reglen om, at der kun undtagelsesvis kan holdes retsmøder under forberedelsen af en småsag, ophæves. Domstolsstyrelsen har samtidig foreslået, at der indføres hjemmel til, at en part eller rettergangsfuldmægtig kan deltage i retsmøder under forberedelsen af en småsag ved anvendelse af telekommunikation.

Domstolsstyrelsen har i den forbindelse navnlig henvist til, at retterne i praksis i vidt omfang har indkaldt parterne i en småsag til et forberedende møde (telefonmøde), da det er retternes erfaring, at det øger muligheden for at få sagen tilstrækkeligt oplyst, såfremt sagens parter samtidig kontaktes. Der er endvidere ved anvendelsen af telefoniske møder bedre muligheder for at indgå forlig i de sager, som er egnede hertil, således at hovedforhandlinger uden reelt indhold undgås. Det opleves endvidere som en service for parterne, at de kan ringe til retten i stedet for at skulle møde fysisk op. Dette understøtter også den hurtige og smidige sagsbehandling, som var en del af intentionerne bag reglerne.

Domstolsstyrelsen har efterfølgende supplerende oplyst over for Justitsministeriet, at Advokatrådets oprindelige ønske forud for indførelsen af regler om småsagsproces om at begrænse brugen af forberedende retsmøder formentlig særligt var knyttet op på en forudsætning om, at møderne i givet fald ville skulle afholdes ved fysisk fremmøde.

Som det fremgår af pkt. 4.1 ovenfor, har Advokatrådet endvidere efterfølgende generelt tilsluttet sig Domstolsstyrelsens forslag til justeringer af reglerne om småsagsproces.

4.2.2.2. Justitsministeriet er enig i Domstolsstyrelsens forslag om at udvide adgangen til at holde retsmøder under forberedelsen af en småsag i kombination med en indførelse af mulighed for, at en part eller rettergangsfuldægtig kan deltage i sådanne retsmøder ved anvendelse af telekommunikation.

Justitsministeriet lægger i den forbindelse vægt på, at der efter det oplyste har været gode erfaringer med anvendelse af telefonmøder i småsagerne, der således både har bidraget til en effektiv sagsbehandling og er blevet opfattet som en god service for borgerne.

Justitsministeriet lægger endvidere vægt på, at muligheden for at deltage i et retsmøde under forberedelsen af småsag ved anvendelse af telekommunikation, indebærer, at en part (eller dennes advokat eller anden rettergangsfuldægtig) ikke behøver at møde op i retten, men kan befinde sig hvor som helst på det tidspunkt, hvor retsmødet finder sted, når blot den pågældende har adgang til en telefon, herunder en mobiltelefon. Efter Justitsministeriets opfattelse er det således væsentligt, at en udvidet anvendelse af retsmøder under forberedelsen af småsager ikke fører til en forøgelse af parternes udgifter til sagsomkostninger i sådanne sager.

Justitsministeriet forudsætter således i den forbindelse også, at de eksisterende principper for fastsættelse af sagsomkostninger i småsager videreføres uændret. Dette indebærer bl.a., at de sagsomkostninger, som den tabende part i givet fald pålægges at betale til dækning af den vindende parts udgifter til advokatbistand, fortsat kun kan fastsættes svarende til et passende beløb til dækning af udgifter til advokatbistand i forbindelse med hovedforhandlingen. I sager om krav, der har en økonomisk værdi af højst 10.000 kr., vil der desuden fortsat være et lavere maksimum for, hvilket beløb den tabende part kan pålægges at betale til dækning af den vindende parts udgifter til advokatbistand, jf. retsplejelovens § 408, stk. 2 (der ikke foreslås ændret).

Uanset om en part faktisk har haft udgifter til advokatbistand i forbindelse med et forberedende retsmøde, kan sagsomkostningerne til dækning af udgifter til advokatbistand til hele sagen således fortsat ikke overstige et beløb, der svarer til et passende beløb til dækning af udgifter til advokatbi-

stand i forbindelse med hovedforhandlingen, henholdsvis – i sager om krav, der har en økonomisk værdi af højst 10.000 kr. – de beløb, som fremgår af retsplejelovens § 408, stk. 2.

Indførelse af hjemmel til, at en part eller rettergangsfuldmægtig kan deltage i et retsmøde under forberedelsen af en småsag ved anvendelse af telekommunikation, indebærer samtidig, at manglende deltagelse i et sådant telefonisk retsmøde kan tillægges udeblivelsesvirkning efter de almindelige regler herom. Udeblivelsesvirkning indebærer for sagsøgerens vedkommende, at sagen afvises, og for sagsøgtes vedkommende, at der afsiges dom efter sagsøgerens påstand uden nærmere prøvelse af kravets berettigelse.

Det følger i den forbindelse af retsplejelovens § 406, stk. 4, 2. pkt., at udeblivelsesvirkning ved udeblivelse fra et retsmøde under forberedelsen af en småsag forudsætter, at indkaldelsen til retsmødet indeholder oplysninger om retsvirkningerne af udeblivelse. Endvidere fremgår det af § 360, stk. 7, at retten undtagelsesvis kan undlade at tillægge en parts udeblivelse udeblivelsesvirkning, og at der herved navnlig skal tages hensyn til, om udeblivelsen må antages at skyldes lovligt forfald, om der i øvrigt må antages at foreligge undskyldende omstændigheder, eller om modparten ønsker sagen udsat.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 14 og 15, og bemærkningerne hertil.

4.3. Udeblivelse fra hovedforhandlingen

4.3.1. Gældende ret

Retsplejelovens § 407, stk. 1, regulerer hovedforhandlingens gennemførelse i småsagsprocessen og bestemmer, at hovedforhandlingen gennemføres efter reglerne i § 365, idet der dog ikke skal gives den i § 365, stk. 2, 1. pkt., 1. led, nævnte ”fremstilling af sagen” (der i praksis omtales som ”forelæggelsen”).

Det fremgår af forarbejderne til retsplejelovens kapitel 39 om småsagsprocessen, at kapitlet indeholder de særlige regler, der foreslås om behandlingen af sager om mindre krav, og at de almindelige regler om behandlingen af civile sager i retsplejelovens kapitel 21-38 således også finder anvendelse i sager om mindre krav, undtagen hvor kapitel 39 specifikt fraviger de almindelige regler.

Retsplejelovens § 362 indeholder regler om virkningerne af en parts udeblivelse under hovedforhandlingen. Bestemmelsen er hverken udtrykkeligt fraveget eller udtrykkeligt gjort anvendelig i småsagsprocessen.

Der har i retspraksis været rejst spørgsmål om, hvorvidt retsplejelovens § 362 finder anvendelse i småsager, idet Østre Landsret i en dom af 10. februar 2011 (B-3176-10) har udtalt, at bestemmelsen ikke finder anvendelse, og i en kendelse af 30. marts 2011 (Ugeskrift for Retsvæsen 2011.1936) har udtalt, at det må anses for tvivlsomt, om bestemmelsen finder anvendelse.

4.3.2. Lovforslagets udformning

Domstolsstyrelsen har i sin henvendelse til Justitsministeriet foreslået, at der indføres klar hjemmel til at tillægge en parts udeblivelse under hovedforhandlingen af en småsag udeblivelsesvirkning.

Justitsministeriet er enig i, at det i lyset af den tvivl, der er rejst i retspraksis, ved en ændring af retsplejeloven bør præciseres, at retsplejelovens almindelige regler om virkningerne af udeblivelse under hovedforhandlingen også finder anvendelse i småsager.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 17, og bemærkningerne hertil.

4.4. Udeblivelse under anke

4.4.1. Gældende ret

Retsplejelovens § 410 regulerer anke til landsretten af domme i sager, der har været behandlet i småsagsprocessen, og bestemmer bl.a., at retsplejelovens § 386 om udeblivelse under anken ikke finder anvendelse (stk. 5, nr. 6).

Det fremgår af forarbejderne til § 410, at det findes bedst stemmende med småsagsprocessens og ankeordningens mindre formaliserede karakter, at bl.a. § 386 ikke finder anvendelse.

Ifølge retsplejelovens § 410, stk. 4, afgøres anken på skriftligt grundlag, medmindre landsretten efter sagens beskaffenhed finder, at der er grund til mundtlig behandling. Fremsætter begge parter anmodning om mundtlig behandling, skal anmodningen i almindelighed imødekommes.

4.4.2. Lovforslagets udformning

Domstolsstyrelsen har i sin henvendelse til Justitsministeriet foreslået, at der indføres mulighed for at tillægge en parts udeblivelse under hovedforhandlingen af en anke udeblivelsesvirkning, når anken af dommen i en småsag behandles mundtligt.

Domstolsstyrelsen har efterfølgende supplerende oplyst, at langt de fleste anker af domme i småsager behandles skriftligt.

Justitsministeriet bemærker, at det både efter loven og praksis er hovedreglen, at anke af domme i småsager afgøres på skriftligt grundlag, hvor der således ikke holdes nogen mundtlig hovedforhandling. Det har på denne baggrund ikke den store praktiske betydning, om udeblivelse fra den mundtlige hovedforhandling kan tillægges udeblivelsesvirkning. Spørgsmålet har endvidere i praksis kun betydning for appellantens udeblivelse, idet virkningerne af indstævntes udeblivelse under hovedforhandlingen af en ankesag alene er, at sagen fremmes i indstævntes fravær (såkaldt faktisk præklusion), hvilket også uden en særlig lovregel herom vil være virkningen efter gældende ret, hvis indstævnte udebliver under den mundtlige hovedforhandling af en anke af en dom i en småsag.

Forudsat at udeblivelsesvirkningen begrænses til udeblivelse under en mundtlig hovedforhandling, finder Justitsministeriet på den anden side ikke, at småsagsprocessens og herunder ankeordningens mindre formaliserede karakter taler imod Domstolsstyrelsens forslag. I relation til det, der er anført i forarbejderne til den gældende § 410, bemærkes i den forbindelse, at retsplejelovens § 386 ud over udeblivelse under hovedforhandlingen også regulerer udeblivelse under retsmøder under forberedelsen og manglende indlevering af kopier til brug for hovedforhandlingen (ekstrakter).

På denne baggrund foreslås det i overensstemmelse med Domstolsstyrelsens forslag, at udeblivelse under en mundtlig hovedforhandling af en anke af en dom i en småsag kan tillægges udeblivelsesvirkning.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 18 og 19, og bemærkningerne hertil.

4.5. Oplysning af telefonnumre og e-mail-adresser

4.5.1. Gældende ret

Efter retsplejelovens § 348, stk. 5, og § 351, stk. 6, fastsætter Domstolsstyrelsen regler om, at stævninger og svarskrifter kan udfærdiges på særlige blanketter. Dette gælder både i småsager og i andre sager, men der er ikke

noget til hinder for, at blanketterne kan være forskellige i småsager og i andre sager. Anvendelse af blanketterne er ikke obligatorisk.

Det fremgår af forarbejderne til bestemmelserne, at formålet med blanketterne er at gøre det lettere for en person, der ikke er repræsenteret af advokat, at skrive en fyldestgørende stævning henholdsvis et fyldestgørende svarskrift med henblik på dels at bidrage til, at berettigede krav ikke opgives, dels at lette sagens behandling ved retten.

Domstolsstyrelsens stævnings- og svarskriftsblanketter indeholder begge et felt med overskriften ”Kontaktoplysninger”, som har fire underfelter med teksten ”Telefon”, ”Mobiltelefon”, ”Email” og ”Eventuelle bemærkninger”.

4.5.2. Lovforslagets udformning

Domstolsstyrelsen har i sin henvendelse til Justitsministeriet foreslået, at der i retsplejeloven indsættes regler om, at parterne i en småsag skal oplyse telefonnumre og e-mail-adresser. Domstolsstyrelsen har henvist til, at dette vil være hensigtsmæssigt af hensyn til afviklingen af telefonmøder, og idet en stor del af korrespondancen i småsagerne foregår pr. e-mail.

Domstolsstyrelsen har efterfølgende supplerende oplyst, at manglende oplysning af telefonnummer eller e-mail-adresse efter styrelsens opfattelse ikke bør tillægges udeblivelsesvirkning, idet nogle personer ikke har telefon eller e-mail.

Justitsministeriet er enig med Domstolsstyrelsen i, at en smidig afvikling af et telefonmøde i en småsag kan nødvendiggøre, at retten er i besiddelse af telefonnumre, hvor parterne eller deres rettergangsfuldmægtige kan kontaktes. Justitsministeriet er endvidere enig i, at det i en småsag kan være smidigt og hensigtsmæssigt at anvende e-mail, når retten kommunikerer med parterne eller deres rettergangsfuldmægtige.

Justitsministeriet er samtidig enig med Domstolsstyrelsen i, at manglende oplysning af telefonnummer eller e-mail-adresse ikke bør have udeblivelsesvirkning, dvs. afvisningsvirkning for sagsøgerens vedkommende og udeblivelsesdom (dom efter sagsøgerens påstand uden nærmere prøvelse af kravets berettigelse) for sagsøgtes vedkommende.

Justitsministeriet finder på denne baggrund, at det ikke vil være hensigtsmæssigt at fastsætte lovregler om, at parterne i en småsag skal oplyse tele-

fonnumre og e-mail-adresser. Stævnings- og svarskriftsblanketterne indeholder allerede rubrikker til angivelse heraf, hvilket i forhold til parter i småsager, der ikke er repræsenteret af advokat, må antages at have mindst lige så stor faktisk betydning som en angivelse i en lovtekst. Med hensyn til e-mail-adresser ville en lovregel om, at sådanne skal angives, endvidere rejse spørgsmål i forhold til det gældende princip om, at det er frivilligt for parterne, om de ønsker at modtage meddelelser fra retten pr. e-mail. Efter Justitsministeriets opfattelse bør spørgsmål om eventuelt at ændre dette princip imidlertid i givet fald overvejes i en bredere sammenhæng.

Lovforslaget indeholder på denne baggrund ikke forslag til lovregler om angivelse af telefonnumre og e-mail-adresser.

Der vil imidlertid efter lovforslaget fortsat være mulighed for, at stævnings- og svarskriftsblanketter indeholder felter, hvor parterne kan oplyse telefonnumre og e-mail-adresser. Dette gælder også i forhold til forslaget om, at Domstolsstyrelsen skal kunne bestemme, at stævningen i en småsag skal udformes på en særlig blanket, jf. pkt. 4.6 nedenfor.

Det vil endvidere efter lovforslaget fortsat være sådan, at hvis en part har oplyst sin e-mail-adresse, vil dette, medmindre der er holdepunkter for andet, være at betragte som et samtykke til, at retten kan fremsende meddelelser til parten vedrørende sagen til den pågældende e-mail-adresse.

4.6. Anvendelse af stævningsblanketter

4.6.1. Gældende ret

Efter retsplejelovens § 348, stk. 5, fastsætter Domstolsstyrelsen regler om, at stævninger kan udfærdiges på særlige blanketter. Dette gælder både i småsager og i andre sager, men der er ikke noget til hinder for, at blanketterne kan være forskellige i småsager og i andre sager. Anvendelse af blanketterne er ikke obligatorisk.

Det fremgår af forarbejderne til bestemmelsen, at formålet med blanketterne er at gøre det lettere for en person, der ikke er repræsenteret af advokat, at skrive en fyldestgørende stævning med henblik på dels at bidrage til, at berettigede krav ikke opgives, dels at lette sagens behandling ved retten.

Efter retsplejelovens § 477 b, stk. 5, kan Domstolsstyrelsen fastsætte nærmere regler om betalingspåkravs udformning, herunder om anvendelse af særlige blanketter. I medfør af denne bemyndigelsesbestemmelse har Domstolsstyrelsen fastsat, at betalingspåkrav skal udfærdiges på Dom-

stolsstyrelsens betalingspåkravsblanket, jf. bekendtgørelse nr. 646 af 18. juni 2007.

Formålet med bemyndigelsesbestemmelsen i § 477 b, stk. 5, ses ikke at være omtalt i bestemmelsens forarbejder.

4.6.2. Lovforslagets udformning

Domstolsstyrelsen har i sin henvendelse til Justitsministeriet foreslået, at der indføres blankettvang vedrørende stævningen i en småsag. Domstolsstyrelsen henviser til, at ca. 5 % af de stævninger, byretterne modtager i småsagsprocessen, mangler grundlæggende informationer, hvilket bevirker merarbejde og ineffektivitet i sagsbehandlingen, da disse mangelfulde stævninger skal sendes retur. Domstolsstyrelsen forventer, at en del af disse unødvendige papirgange vil kunne undgås ved at indføre blankettvang. Desuden vil blankettvang være en forberedelse af digital sagsmodtagelse.

Domstolsstyrelsen har efterfølgende supplerende oplyst, at netop småsagerne på grund af deres mindre komplekse karakter efter styrelsens opfattelse er egnede til blankettvang.

Efter Justitsministeriets opfattelse kan det være usikkert, om indførelse af blankettvang i småsagsprocessen i sig selv vil medføre en lettelse af domstolenes sagsbehandling. Der findes således allerede stævningsblanketter, som parterne kan vælge at anvende, og 95 % af stævningerne i småsager mangler ifølge Domstolsstyrelsens oplysninger ikke grundlæggende informationer.

En indførelse af blankettvang i småsagsprocessen vil heller ikke i sig selv ændre på domstolenes arbejde med eventuelle mangelfulde stævninger (herunder i form af manglende anvendelse af blanket), som fortsat måtte blive indgivet. Domstolene vil således fortsat i givet fald skulle bistå sagsøgeren med udformning af stævningen, herunder anvendelse af blanket.

Domstolsstyrelsen varetager imidlertid bl.a. domstolenes administrative forhold, og Justitsministeriet finder på den anførte baggrund, at der i overensstemmelse med styrelsens ønske bør indsættes en bemyndigelsesbestemmelse, som giver styrelsen mulighed for at stille krav om, at stævningen i en småsag skal udformes på en særlig stævningsblanket. Justitsministeriet lægger i den forbindelse vægt på, at det er Domstolsstyrelsens vurdering, at et sådant krav må forventes at have en positiv effekt på sagsadministrationen, og Justitsministeriet lægger samtidig vægt på, at et så-

dant krav ikke forringer borgernes retsstilling eller domstolenes serviceniveau, idet domstolene som nævnt fortsat vil skulle bistå en sagsøger, der har behov for det, med at udforme stævningen, herunder i givet fald med at anvende den krævede blanket.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 8 og 9, og bemærkningerne hertil.

4.7. Opgørelsen af sagens værdi i lejesager

4.7.1. Gældende ret

Småsagsprocessen omfatter som udgangspunkt krav, der ikke har økonomisk værdi, eller som har en økonomisk værdi af højst 50.000 kr., jf. retsplejelovens § 400, stk. 1, nr. 1. Det gældende § 401, stk. 3, indeholder regler om opgørelsen af sagens værdi i ”sager i henhold til lejeloven eller erhvervslejeloven”. Bestemmelsen omtaler ikke udtrykkeligt sager i henhold til almenlejeloven (lov om leje af almene boliger). Om baggrunden for bestemmelsen fremgår det af forarbejderne, at bestemmelsen med redaktionelle ændringer svarer til de dagældende regler i retsafgiftslovens § 3, stk. 3 (om opgørelse af sagens værdi i lejesager i relation til beregningen af retsafgift).

Ved lov nr. 1550 af 21. december 2010 blev retsafgiftslovens § 3, stk. 3, ændret med henblik på at sikre, at der gælder samme regler om opgørelse af sagens værdi i lejesager, uanset hvilken lejelov (lov om leje, lov om leje af almene boliger eller lov om leje af erhvervslokaler mv.) lejemålet er omfattet af. Der blev ikke i den forbindelse foretaget en tilsvarende ændring af den parallelle regel i retsplejelovens § 401, stk. 3, og der ses heller ikke at være overvejelser herom i forarbejderne til lovændringen i 2010.

4.7.2. Lovforslagets udformning

Domstolsstyrelsen har gjort opmærksom på, at det bør overvejes, om reglen i retsplejelovens § 401, stk. 3, skal ændres som følge af den ændring, der er foretaget i retsafgiftslovens § 3, stk. 3.

Justitsministeriet finder, at retsplejelovens § 401, stk. 3, bør ændres på samme måde, som retsafgiftslovens § 3, stk. 3, blev ændret i 2010. Begge regler angår opgørelsen af sagens værdi i lejesager, og retsplejelovens § 401, stk. 3, var oprindeligt identisk med retsafgiftslovens § 3, stk. 3, hvilket var tilsigtet. Retsafgiftslovens § 3, stk. 3, er efterfølgende blevet ændret, uden at retsplejelovens § 401, stk. 3, blev ændret tilsvarende, hvilket ikke var genstand for nærmere overvejelse og formentlig beror på en forglemmelse.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 12 og 13, og bemærkningerne hertil.

5. Videoafhøring af børn

5.1. Gældende ret

5.1.1. Udenretlig videoafhøring af børn

I dansk ret er udgangspunktet, at bevisførelsen, herunder afhøring af vidner, skal ske umiddelbart for den dømmende ret.

Det følger imidlertid af retsplejelovens § 872, at politiets afhøring af et barn, når afhøringen er optaget på video (videoafhøring), kan benyttes som bevis under hovedforhandlingen.

Det er udgangspunktet, at afhøring af børn kun foretages på denne måde, når barnet er 12 år eller derunder. Der kan dog foreligge særlige omstændigheder, herunder barnets udvikling og psykiske tilstand, der bevirker, at der foretages videoafhøring af også ældre børn. Kerneområdet for anvendelse af videoafhøringer er sager om seksuelle overgreb mod børn, men der kan være andre typer af sager, herunder drabs- og voldssager, hvor der efter omstændighederne kan være et tilsvarende behov for, at vidneafhøringen af et barn optages på video og forevises som bevis under hovedforhandlingen.

Hvis videoafhøringen kan formodes at ville finde anvendelse som bevis under hovedforhandlingen, skal forsvareren være til stede under videoafhøringen, jf. retsplejelovens § 745 e, stk. 1. I praksis sker dette ved, at afhøringen foretages af en særligt uddannet polititjenestemand i et særligt indrettet lokale, mens forsvareren sammen med anklageren og den sagsbehandlende polititjenestemand overværer afhøringen fra et andet lokale (monitorrummet), jf. nærmere herom Rigsadvokatens Meddelelse nr. 2/2007 om behandling af sager om seksuelt misbrug af børn og videoafhøring af børn i sådanne sager.

Derimod følger det af retsplejelovens § 745 e, stk. 2, at den, der er mistænkt eller sigtet, ikke selv har adgang til at overvære videoafhøringen.

I lovforarbejderne er det anført, at hensynet til barnet samt hensynet til at opnå en uforbeholden og detaljeret forklaring herved varetages bedst. Hvis den mistænkte eller sigtede overværer afhøringen, selv om dette måtte ske fra et andet lokale, findes dette således, når barnet informeres herom, at

kunne virke hindrende for, at politiet kan opnå en uforbeholden og detaljeret forklaring, der kan bidrage til sagens oplysning.

Det er nærmere anført, at mistænkte/sigtedes samtidige tilstedeværelse under afhøringen af barnet kan bevirke, at barnet bliver nervøst og ikke kan eller ikke tør forklare om det passerede, og at barnets kendskab til den mistænkte/sigtedes tilstedeværelse vil kunne påvirke barnet psykisk, øge barnets stressniveau og dermed hindre barnet i at tale frit. Det er samtidig anført, at større børn bør orienteres herom, hvis den mistænkte/sigtede er til stede under videoafhøringen, hvilket taler for, at den pågældende ikke skal have adgang til at overvære videoafhøringen. For så vidt angår mindre børn findes der ikke at være det samme behov for orientering af barnet om mistænkte/sigtedes tilstedeværelse, men et direkte spørgsmål herom findes dog at burde besvares.

Det bemærkes i den forbindelse, at barnets forklaring ofte vil være det eneste bevis for, at barnet har været udsat for et seksuelt overgreb, og at barnets vidneforklaring i et stort antal sager derfor vil være af afgørende betydning for sagens oplysning.

Det fremgår i øvrigt af forarbejderne, at de hensyn, som taler for, at den mistænkte/sigtede ikke skal overvære afhøringen af det forurettede barn, også vil kunne foreligge i de tilfælde, hvor barnet ikke selv er forurettet, men hvor barnet har overværet, at en anden person, som barnet oftest kender, er blevet udsat for en mulig forbrydelse.

Der henvises til punkt 3.3.3 og 3.4.5 i de almindelige bemærkninger til lovforslag nr. L 117 (2002-03).

Det følger af retsplejelovens § 745 e, stk. 2, at mistænkte/sigtede snarest muligt skal have adgang til sammen med sin forsvarer at gennemse videooptagelsen hos politiet. En begæring fra den, der er mistænkt eller sigtet eller dennes forsvarer om, at der foretages genafhøring af barnet, skal fremsættes snarest muligt herefter.

De ovennævnte bestemmelser om videoafhøring af børn omfatter alene udenretlige afhøringer foretaget af politiet. Ved udformningen af bestemmelserne fandtes videoafhøringer af børn således at burde ske i form af en udenretlig afhøring. Der blev i den forbindelse lagt vægt på, at afhøringen må forventes at kunne gennemføres hurtigere, og at udenretlige videoafhøringer af børn forud for lovændringen havde været anvendt i praksis gen-

nem en længere årrække, uden at dette havde givet anledning til bemærkninger om, at der burde medvirke en dommer under afhøringen. Der henvises til punkt 3.3.1 i de almindelige bemærkninger til ovennævnte lovforslag.

5.1.2. Indenretlig videoafhøring af børn

Det fremgår af retsplejelovens § 750, at politiet kan foretage afhøringer som led i efterforskningen af et formodet strafbart forhold, men at politiet ikke kan pålægge nogen at afgive forklaring.

I tilfælde, hvor politiet ønsker at afhøre et barn som vidne i en straffesag, kan forældremyndighedens indehaver på barnets vegne træffe bestemmelse om, at politiet ikke må afhøre barnet. Det er ikke en forudsætning for at foretage afhøringen, at der foreligger et udtrykkeligt samtykke fra forældremyndighedens indehaver, men hvis forældremyndighedens indehaver klart tilkendegiver, at politiet ikke må afhøre barnet, vil en politiafhøring af et forurettet barn i en straffesag som udgangspunkt ikke kunne finde sted. Hvis der er to indehavere af forældremyndigheden, og den ene af disse modsætter sig politiets afhøring af barnet, vil afhøringen dog alligevel kunne foretages, hvis den anden forældremyndighedsindehaver ikke modsætter sig dette.

Tilsvarende må antages at gælde hvis forældremyndighedsindehaveren må anses for ude af stand til at varetage barnets interesser på grund af sygdom eller lignende, eller hvis forældremyndighedsindehaverens kendskab til afhøringen bør undgås af hensyn til efterforskningen, jf. Rigsadvokatens Meddelelse nr. 2/2007 om behandling af sager om seksuelt misbrug af børn og videoafhøring af børn i sådanne sager.

Såfremt en politiafhøring ikke kan finde sted, må politiet om nødvendigt anmode retten om, at der foretages en indenretlig afhøring af barnet efter reglerne om anticiperet bevisførelse i retsplejelovens § 747.

Det fremgår af retsplejelovens § 747, stk. 1, at retsmøde afholdes, når der fremsættes anmodning om foranstaltninger, som kræver rettens medvirken. Efter § 747, stk. 2, afholdes efter anmodning endvidere retsmøde, når det er påkrævet for at sikre bevis, som ellers må befrygtes at ville gå tabt, som ikke uden væsentlig ulempe eller forsinkelse vil kunne føres for den dømmende ret, eller som må antages at være af væsentlig betydning for efterforskningen eller af hensyn til en offentlig interesse.

Ifølge retsplejelovens § 168, stk. 1, har enhver som udgangspunkt pligt til at afgive forklaring for retten som vidne.

Det fremgår endvidere af retsplejelovens § 183, stk. 3, 1. pkt., at retten bestemmer, hvordan og ved hvem afhøring af børn under 15 år skal finde sted. Denne bestemmelse åbner således mulighed for, at dommeren kan beslutte, at afhøringen af barnet skal ske på f.eks. en politistation, at afhøringen skal optages på video, og at afhøringen skal foretages f.eks. af en særligt uddannet polititjenestemand. En videoafhøring, som således finder sted efter dommerens bestemmelse i medfør af retsplejelovens § 183, stk. 3, 1. pkt., antages at kunne sidestilles med en indenretlig afhøring, såfremt dommeren overværer afhøringen fra monitorrummet. Retsplejeloven indeholder i øvrigt ingen særlige regler om, hvordan indenretlige videoafhøringer af børn skal gennemføres.

Mens den mistænkte/sigtede ikke har adgang til at overvære en udenretlig videoafhøring, jf. retsplejelovens § 745 e, stk. 2, følger det af retsplejelovens § 748, stk. 1, 1. pkt., at det er udgangspunktet, at sigtede så vidt muligt underrettes om alle retsmøder og er berettiget til at overvære dem. På begæring kan retten dog i medfør af retsplejelovens § 748, stk. 5, bestemme, at der ikke skal gives sigtede underretning om et retsmødes afholdelse, eller at sigtede skal være udelukket fra at overvære et retsmøde helt eller delvis, hvis hensynet til fremmede magter, statens sikkerhed eller til sagens opklaring eller tredjemand undtagelsesvis gør det påkrævet. Rigsadvokaten har oplyst Justitsministeriet om, at mistænkte/sigtede i praksis hidtil ikke har fået adgang til at overvære indenretlige videoafhøringer af børn, men efterfølgende har haft mulighed for at gennemse afhøringen og fremsætte begæring om genafhøring af barnet.

Ved en kendelse afsagt den 3. september 2009 har Østre Landsret imidlertid udtalt sig generelt om sigtedes adgang til at være til stede under indenretlige videoafhøringer af børn. I kendelsen, der er optrykt i Ugeskrift for Retsvæsen 2010.20, udtaler landsretten således bl.a. følgende:

”Det bemærkes i øvrigt, at retsplejelovens § 745 e ikke finder anvendelse på indenretlige afhøringer, og at sigtede således som udgangspunkt skal underrettes om retsmødet og er berettiget til at overvære det, jf. retsplejelovens § 748, stk. 1, 1. pkt. Når den indenretlige afhøring efter rettens bestemmelse i medfør af retsplejelovens § 183, stk. 3, finder sted i et særligt indrettet videoafhøringslokale, har sigtede således som udgangs-

punkt adgang til at overvære afhøringen fra et monitorrum, jf. betænkning nr. 1420/2002 side 97, jf. side 92.”

5.2. Lovforslagets udformning

Gennemførelse af videoafhøringer af børn i straffesager bør efter Justitsministeriets opfattelse ske på en sådan måde, at der er størst mulig sandsynlighed for at opnå en uforbeholden og detaljeret forklaring fra barnet.

Ovenfor under punkt 5.1 er der gjort nærmere rede for de skadevirkninger, som vil kunne være forbundet med at give mistænkte/sigtede adgang til at overvære videoafhøringen. Det er i den forbindelse uden betydning, om videoafhøringen foretages som udenretlig afhøring eller som indenretlig afhøring efter rettens bestemmelse i medfør af retsplejelovens § 183, stk. 3.

Med henblik på at sikre, at også indenretlige videoafhøringer af børn gennemføres på den for børnene mest skånsomme måde, foreslås det at indsætte en bestemmelse i retsplejeloven, hvorefter udgangspunktet om, at sigtede har adgang til at overvære alle retsmøder, ikke gælder retsmøder, som efter rettens bestemmelse i medfør af § 183, stk. 3, gennemføres med henblik på videoafhøring af et barn. Herved sikres det, at muligheden for at opnå en uforbeholden og detaljeret forklaring under videoafhøringen ikke forringes af, at videoafhøringen gennemføres indenretligt under overværelse af en dommer.

Det bemærkes, at retssikkerhedsmæssige hensyn tilsiger, at den mistænkte/sigtede også efter en indenretlig videoafhøring fortsat bør have adgang til snarest muligt sammen med sin forsvarer at gennemse videoptagelsen og til at stille supplerende spørgsmål til barnet ved en genafhøring, jf. princippet i retsplejelovens § 745 e, stk. 2, 2. pkt.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 20, og bemærkningerne hertil.

6. Forlængelse af varetægtsfængsling i tilståelsessager uden fastsættelse af frist

6.1. Gældende ret

6.1.1. Efter retsplejelovens § 767, stk. 1, skal der fastsættes en frist for længden af en varetægtsfængsling. Fristen skal være så kort som muligt og må ikke overstige 4 uger. Fristen kan forlænges, men højst med 4 uger af gangen.

Ifølge retsplejelovens § 767, stk. 2, 1. pkt., kan retten ved udløb af en frist efter stk. 1 bestemme, at varetægtsfængslingen eller foranstaltningen skal fortsætte uden yderligere forlængelser, indtil der er afsagt dom i sagen, når anklagemyndigheden har indleveret anklageskrift til retten, og retten har fastsat tidspunktet for hovedforhandlingen. Hvis retten træffer en sådan bestemmelse, kan tiltalte tidligst 3 uger efter afgørelsen anmode retten om at ophæve varetægtsfængslingen eller foranstaltningen efter § 766 eller § 768. I så fald skal retten inden 7 dage træffe afgørelse herom. Hvis retten ikke imødekommer anmodningen, kan tiltalte tidligst 3 uger efter rettens afgørelse fremsætte en ny anmodning, jf. § 767, stk. 2, 2.-4. pkt. Efter § 767, stk. 2, 5. pkt., finder § 767, stk. 3, 4.-6. pkt., tilsvarende anvendelse efter hovedforhandlingens begyndelse.

Bestemmelsen i retsplejelovens § 767, stk. 2, blev indsat ved lov nr. 493 af 17. juni 2008 om ændring af retsplejeloven (Begrænsning af langvarige sigtelselser og varetægtsfængslinger m.v.). Lovforslaget byggede på Straffe- retsplejeudvalgets betænkning nr. 1492/2007 om begrænsning af langvarige sigtelselser og varetægtsfængslinger.

Af forarbejderne til bestemmelsen i § 767, stk. 2, fremgår det bl.a., at formålet med den foreslåede bestemmelse er at mindske antallet af formelle retsmøder om fristforlængelser uden protest, jf. Folketingstidende 2007-08, 2. samling, Tillæg A, s. 2950. Det anføres endvidere i forarbejderne, at det ikke sjældent forekommer i praksis, at sigtede og dennes forsvarer allerede på et tidligt tidspunkt accepterer, at varetægtsfængslingen opretholdes frem til sagens afslutning i første instans, hvis hovedforhandlingen berammes og gennemføres inden for rimelig tid. Som eksempler på sådanne tilfælde nævnes i forarbejderne drabssager og alvorlige volds-, røver- og sædelighedssager, hvor mistanken mod den sigtede er velunderbygget, eller hvor sigtede i øvrigt har accepteret fortsat varetægtsfængsling. Herudover nævnes mindre alvorlige sager, hvor sigtede har tilstået, og hvor opretholdelse af varetægtsfængslingen frem til dommens afsigelse vil være proportional med den forventede fængselsstraf. Det fremgår videre af forarbejderne, at det i disse sager forekommer unødvendigt at opretholde kravet om, at spørgsmålet om forlængelse skal forelægges retten hver fjerde uge, jf. Folketingstidende 2007-08, 2. samling, Tillæg A, s. 2938.

Det fremgår endvidere af forarbejderne til § 767, stk. 2, at bestemmelsen kun forudsættes anvendt, hvis retten finder, at der efter de øvrige fængs- lingsregler er grundlag for varetægtsfængsling i hvert fald for en længere

periode end de 4 uger, som er maksimum efter den almindelige frist, jf. retsplejelovens § 767, stk. 1, og at varetægtsfængsling indtil domsafsigelse ikke på forhånd kan anses for udelukket efter den almindelige proportionalitetsbestemmelse i retsplejelovens § 762, stk. 3.

Herudover fremgår det af forarbejderne, at anvendelse af bestemmelsen forudsætter, at retten finder, at fristerne for varetægtsfængsling i § 768 a, stk. 1 og 2, ikke på forhånd taler imod, og at retten ikke i øvrigt finder det betænkeligt, jf. Folketingstidende 2007-08, 2. samling, Tillæg A, s. 2951.

6.1.2. Det fremgår af retsplejelovens § 831, at hvis sigtede i et retsmøde efter § 694, stk. 3, afgiver en uforbeholden tilståelse i en straffesag, hvor lægdommere ellers skulle have medvirket, kan sagen straks fremmes til dom, uden at der udarbejdes anklageskrift, hvis betingelserne i bestemmelsen i øvrigt er opfyldt, herunder bl.a. at tilståelsens rigtighed bestyrkes ved de i øvrigt foreliggende oplysninger. I stedet for et anklageskrift indleveres i tilståelsessager en retsmødebegæring til retten.

6.2. Rigsadvokatens anbefaling

Rigsadvokaten har i et brev af 24. maj 2011 til Justitsministeriet foreslået, at det overvejes at ændre retsplejelovens § 767, stk. 2, 1. pkt., således at der også i tilståelsessager kan ske varetægtsfængsling indtil dom, når anklagemyndigheden har indleveret retsmødebegæring til retten, og denne har fastsat et tidspunkt for et retsmøde med henblik på sagens afgørelse som tilståelsessag.

Om baggrunden for indstillingen har Rigsadvokaten oplyst, at Østre Landsret i en kendelse af 2. september 2010 har afvist, at retsplejelovens § 767, stk. 2, kan anvendes i tilståelsessager efter retsplejelovens § 831, hvor der er indleveret en retsmødebegæring og fastsat et tidspunkt for et retsmøde. Landsretten anførte som begrundelse, at der i sagen ikke var indleveret anklageskrift eller fastsat tidspunkt for hovedforhandling, hvilket fordres efter retsplejelovens § 767, stk. 2.

Rigsadvokaten har anført, at denne retstilstand findes mindre hensigtsmæssig, idet formålet med bestemmelsen i retsplejelovens § 767, stk. 2, er at mindske antallet af formelle retsmøder og forelæggelser for retten om fristforlængelse uden protest. Det må således være det samme hensyn, der gør sig gældende, uanset om der til retten indleveres anklageskrift og berammes hovedforhandling, eller indleveres retsmødebegæring og berammes retsmøde med henblik på sagens afgørelse som tilståelsessag.

Det ville efter Rigsadvokatens opfattelse være hensigtsmæssigt, at det også i tilståelsessager bliver muligt for retten at bestemme, at varetægtsfængslingen mv. skal fortsætte uden yderligere forlængelser, indtil der er afsagt dom i sagen. Dette vil give mulighed for også i tilståelsessager at mindske antallet af retsmøder og forelæggelser for retten om forlængelse af varetægtsfængsling indtil domsafsigelsen, hvor sigtede og forsvareren er indforstået hermed.

6.3. Lovforslagets udformning

Justitsministeriet er enig med Rigsadvokaten i, at retten også i tilståelsessager bør kunne bestemme, at varetægtsfængslingen eller foranstaltningen skal fortsætte uden yderligere forlængelser, indtil der er afsagt dom i sagen.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 21, og bemærkningerne hertil.

7. Varetægtsarrestanters klager over fængselspersonalets adfærd

7.1. Gældende ret

Det følger af retsplejelovens § 778, stk. 1, at varetægtsarrestanters klager over fængselspersonalets adfærd indgives til vedkommende fængselsinspektør (arrestinspektør) eller til Direktoratet for Kriminalforsorgen. Har klageren ikke fået medhold, eller er der ikke truffet endelig afgørelse inden 2 uger efter indgivelsen, kan klagen indbringes for retten på det sted, hvor varetægtsfængslet (arresthuset) er beliggende.

I medfør af § 778, stk. 2, kan retten afvise at iværksætte en undersøgelse, hvis klagen findes åbenbart grundløs, hvis den angår forhold af uvæsentlig betydning, eller hvis den indgives mere end 4 uger efter, at det forhold, som klagen angår, har fundet sted. Rettens undersøgelse foretages i overensstemmelse med reglerne i retsplejelovens § 1019 b, § 1019 e, stk. 1 og stk. 3-5, § 1019 f, stk. 2, og § 1019 g, jf. nærmere herom nedenfor. Dommeren træffer bestemmelse om afhøring af klageren, indklagede og vidner samt om tilvejebringelse af udtalelser fra sagkyndige og af andre bevismidler.

Når undersøgelsen er afsluttet, afgiver retten i medfør af § 778, stk. 3, en redegørelse herfor, som sendes til klageren, til den, klagen angår, og til fængselsinspektøren (arrestinspektøren) samt til Direktoratet for Kriminalforsorgen.

Som det fremgår ovenfor, foretages rettens undersøgelse i overensstemmelse med reglerne i retsplejelovens § 1019 b, § 1019 e, stk. 1 og stk. 3-5, § 1019 f, stk. 2, og § 1019 g, som vedrører behandlingen af klager over politipersonales adfærd i tjenesten. Sådanne klager behandles i medfør af § 1019, stk. 1, af statsadvokaterne.

Det følger af § 1019 b, at den, klagen angår (indklagede), skal have udleveret en fremstilling af sagens faktiske omstændigheder og have adgang til at udtale sig om fremstillingen. Indklagede har ikke pligt til at udtale sig om fremstillingen.

Ifølge § 1019 e, stk. 1, beskikker retten en advokat for klageren og indklagede, hvis forklaring afgives i retten. Advokatbeskikkelsen sker uden udgift for de pågældende, jf. § 1019 e, stk. 3.

Den beskikkede advokat skal ifølge § 1019 e, stk. 4, løbende have tilsendt genpart af det materiale, statsadvokaten tilvejebringer som led i undersøgelsen. Advokaten må ikke uden statsadvokatens tilladelse overlevere det modtagne materiale til sin klient eller andre.

Det fremgår af § 1019 e, stk. 5, at advokaten har adgang til at overvære afhøringer af sin klient såvel hos statsadvokaten som i retten og har ret til at stille yderligere spørgsmål til sin klient. Advokaten underrettes om tidspunktet for afhøringer og retsmøder.

Statsadvokaten kan i medfør af § 1019 f, stk. 1, bestemme, at forklaring skal afgives i retten. Såfremt klagen vedrører myndighedsmisbrug fra politiets side under behandlingen af en straffesag eller under fuldbyrdelse af en strafferetlig afgørelse, afgives forklaring ifølge § 1019 f, stk. 2, for den byret, som behandler eller har behandlet straffesagen, eller for hvilken straffesagen kan forventes indbragt. I andre tilfælde afgives forklaring ved byretten i den retskreds, hvor det forhold, klagen angår, har fundet sted.

Det følger af § 1019 g, stk. 1, at statsadvokaten giver møde i retsmøder, hvor sagen behandles. I medfør af § 1019 g, stk. 2, skal indklagede så vidt muligt underrettes om berammede retsmøder og have lejlighed til at være til stede. Indklagede har ikke pligt til at afgive forklaring, såfremt forklaringen antages at ville udsætte indklagede for strafansvar eller disciplinæransvar, jf. § 1019 g, stk. 3. Retten vejleder indklagede herom. Endelig føl-

ger det af § 1019 g, stk. 4, at sagen behandles i strafferetsplejens former uden medvirken af domsmænd.

7.2. Lovforslagets udformning

7.2.1. Den nye politiklageordning

Den 6. april 2010 blev lovforslag nr. L 88 om ændring af retsplejeloven og forskellige andre love (Ny politiklageordning m.v.) vedtaget af Folketinget. Formålet med lovændringen er at gennemføre en revision af retsplejelovens regler om behandling af klager over politipersonale og om behandling af straffesager mod politipersonale. Lovændringen indebærer, at der oprettes en ny myndighed – Den Uafhængige Politiklagemyndighed – der skal undersøge og træffe afgørelse i sager om politipersonales adfærd i tjenesten (adfærdsklagesager) og efterforske strafbare forhold begået af politipersonale i tjenesten.

Den nye politiklageordning indebærer bl.a. visse mindre ændringer af de bestemmelser, som i medfør af retsplejelovens § 778, stk. 2, ligeledes finder anvendelse i sager om varetægtsarrestanters klager over fængselspersonalets adfærd.

Retsplejelovens § 1019 b erstattes således af § 1019 e, hvorefter indklagede skal have udleveret en kopi af klagen eller en fremstilling af sagens omstændigheder og have adgang til at udtale sig herom. Bestemmelsen svarer til den gældende bestemmelse i § 1019 b, 1. pkt., med den ændring, at det vil være tilstrækkeligt, at der ikke på dette stadium af sagen udarbejdes en sagsfremstilling, men alene gives indklagede en kopi af klagen.

Retsplejelovens § 1019 e om advokatbeskikkelse i adfærdsklagesager erstattes af § 1019 j. Indholdsmæssigt svarer § 1019 j, stk. 1, 3 og 4, til de gældende regler i § 1019 e, stk. 1, 3 og 4. Derimod indebærer § 1019 j, stk. 6, en udvidelse af den beskikkede advokats beføjelser i forbindelse med retsmøder i forhold til den gældende bestemmelse i § 1019 e, stk. 5. Advokaten skal således ikke kun indkaldes til retsmøder, hvor klienten skal afgive forklaring, men også til retsmøder, hvor andre skal afgive forklaring til brug for sagen. Den beskikkede advokat skal have mulighed for under retsmødet ikke blot at stille spørgsmål til sin klient, men også til andre, der skal afgive forklaring i retten. Det gælder både klagerens og indklagedes beskikkede advokat. Endvidere angives det udtrykkeligt i lovteksten, at også tidspunktet for afholdelse af retsmøder så vidt muligt skal aftales med en beskikket advokat.

§ 1019 f erstattes af § 1019 h, som i stk. 2 indeholder en ny værnetingsbestemmelse for retsmøder i adfærdsklagesager. Værnetingsbestemmelsen i den gældende § 1019 f, stk. 2, forenkles, således at indenretlig afhøring ligestemmes med retsmøder under efterforskningen, jf. retsplejelovens § 694, stk. 1, kan finde sted i den retskreds, hvor oplysning i sagen må antages at kunne tilvejebringes.

Bestemmelsen i retsplejelovens § 1019 g erstattes af § 1019 i, som viderefører de gældende regler om adfærdsklagesagernes behandling i retten. § 1019 i, stk. 2, indebærer dog den udvidelse, at ikke kun indklagede, men også klageren, så vidt muligt skal underrettes om retsmøder i sagen og have lejlighed til at være til stede.

Den nye politiklageordning træder i kraft den 1. januar 2012, jf. § 4, stk. 2, i ændringsloven (lov nr. 404 af 21. april 2010).

7.2.2. Konsekvensændringer for behandlingen af varetægtsarrestanters klager over fængselspersonalets adfærd

De ændringer af retsplejeloven, som træder i kraft den 1. januar 2012 med den nye politiklageordning, nødvendiggør visse konsekvensændringer af retsplejelovens § 778 om behandlingen af varetægtsarrestanters klager over fængselspersonalets adfærd.

Det foreslås i den forbindelse, at henvisningerne i § 778, stk. 2, 1. pkt., til retsplejelovens § 1019 b, § 1019 e, stk. 1 og stk. 3-5, § 1019 f, stk. 2, og § 1019 g erstattes af henvisninger til de ændrede parallelbestemmelser i den nye politiklageordning. Det foreslås, at ændringerne sættes i kraft så hurtigt som muligt, dvs. dagen efter bekendtgørelsen i Lovtidende. Efter de foreslåede ændringer vil retsstillingen i det væsentligste være den samme som i dag. Lovforslaget vil dog indebære følgende indholdsmæssige ændringer:

- Der vil blive mulighed for at give indklagede en kopi af klagen i stedet for en sagsfremstilling.
- De beskikkede advokater for klageren og indklagede vil få øgede muligheder for at deltage i og stille spørgsmål under indenretlige afhøringer.
- Klageren vil få mulighed for at være til stede under retsmøder.

Herudover finder Justitsministeriet det hensigtsmæssigt, at den forenkledede værnetingsbestemmelse i § 1019 h, stk. 2, finder tilsvarende anvendelse i

sager om varetægtsarrestanters klager over fængselspersonalets adfærd. Det foreslås derfor samtidig at ophæve reglen i retsplejelovens § 778, stk. 1, 2. pkt. om, at sådanne klager skal indbringes for retten på det sted, hvor varetægtsfængslet (arresthuset) er beliggende. Fremover vil klagesagerne således kunne indbringes for retten på det sted, hvor oplysning i sagen må antages at kunne tilvejebringes.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 22 og 23, og bemærkningerne hertil.

8. Erstatningsnævnets sammensætning

8.1. Gældende ret

8.1.1. Efter reglerne i offererstatningsloven yder staten erstatning og godtgørelse til personer, der har været udsat for en straffelovsovertrædelse.

Afgørelse om erstatning efter offererstatningsloven træffes af et nævn (Erstatningsnævnet), der er nedsat af justitsministeren, jf. offererstatningslovens § 11, stk. 1.

Efter offererstatningslovens § 11, stk. 2, består nævnet af en formand, der skal være dommer, og af 2 andre medlemmer, hvoraf det ene medlem udnævnes efter indstilling fra social- og integrationsministeren og det andet medlem efter indstilling fra Advokatrådet. Medlemmerne og stedfortrædere for disse udnævnes for 4 år.

8.1.2. Det følger af retsplejelovens § 47 a, stk. 2, at hverv som medlem af et offentligt eller privat råd eller nævn kun må varetages af højesteretsdommere, landsdommere og præsidenten og vicepræsidenterne for SØ- og Handelsretten, hvis det er bestemt ved lov eller godkendt af Bibeskæftigelsesnævnet, at hvervet skal varetages af en sådan dommer. Nævnets godkendelse kan begrænses til at gælde for en bestemt dommer eller for et bestemt tidsrum.

Bestemmelsen i retsplejelovens § 47 a, stk. 2, blev indsat ved lov nr. 537 af 8. juni 2006. I det pågældende lovforslag (L 129 – 2005-06) er det forudsat, at Bibeskæftigelsesnævnet efter en overgangsperiode som altovervejende hovedregel alene får til opgave at meddele tilladelse til de pågældende dommers varetagelse af hverv i *private* råd og nævn, idet lovgiver – i hvert fald på længere sigt – må formodes at gøre op med spørgsmålet om deltagelse af dommere fra de overordnede retter i offentlige råd og nævn.

8.1.3. Den nuværende formand og suppleant for formanden for Erstatningsnævnet har siden henholdsvis 1995 og 1996 været landsdommere.

Bibeskæftigelsesnævnet har i 2009 godkendt genbeskikkelse af Erstatningsnævnets formand og dennes suppleant, jf. retsplejelovens § 47 a, stk. 2. Bibeskæftigelsesnævnet henstillede i den forbindelse til, at spørgsmålet om deltagelse i Erstatningsnævnet af dommere fra de overordnede retter reguleres ved en kommende ændring af offererstatningsloven.

8.2. Lovforslagets udformning

Det er Justitsministeriets opfattelse, at Erstatningsnævnets formand og suppleanten for formanden bør være landsdommere. Justitsministeriet lægger i den forbindelse vægt på, at Erstatningsnævnets afgørelser kan omfatte principielle spørgsmål, og at afgørelserne kan være af væsentlig betydning for skadelidte. Ministeriet lægger endvidere vægt på, at de erstatninger, som Erstatningsnævnet udmåler, kan være af betydelig størrelse. Herudover lægger ministeriet vægt på, at nævnet har den endelige administrative afgørelse af de sager, der indbringes for nævnet, jf. offererstatningslovens § 16.

Offererstatningslovens § 11 foreslås derfor ændret i overensstemmelse hermed. Der henvises til lovforslagets § 2, nr. 1, og bemærkningerne hertil.

9. Afgiftspligt for udskrifter, attester mv.

9.1. Retsafgift ved aktindsigt i straffesager

9.1.1. Gældende ret

Kapitel 8 i lov om retsafgifter, jf. lovbekendtgørelse nr. 936 af 8. september 2006, indeholder regler om udskrifter, attester og forespørgsler.

Det følger af lovens § 48, stk. 1, 1. pkt., at for attester, afskrifter, udskrifter, fotokopier eller lignende, der udfærdiges af retten eller af Skibsregisteret, svares 175 kr. Denne regel finder også anvendelse på 1) udskrifter af pantefogedbogen og 2) afskrifter, genparten og fotokopier eller lignende af indførsler i retsbøgerne, anklageskrifter, retsmødebegæringer og politirapporter, der udfærdiges af politiet, jf. lovens § 48, stk. 2.

§ 48, stk. 2, nr. 2, blev i sin nuværende udformning indsat i lov om retsafgifter ved lov nr. 215 af 31. marts 2004 om ændring af retsplejeloven og forskellige andre love (Offentlighed i retsplejen), hvor også et nyt kapitel 3

a om aktindsigt blev indsat i retsplejeloven. Lovforslaget byggede på Retsplejerådets betænkning nr. 1427/2003 om reform af den civile retspleje II (Offentlighed i civile sager og straffesager). Ændringen af lov om retsafgifter var en konsekvens af det foreslåede kapitel 3 a om aktindsigt i retsplejeloven, hvoraf det følger, at politiet og ikke retten skal meddele aktindsigt i straffesager.

Formålet med at indføre nye regler om aktindsigt i retsplejeloven var at udvide adgangen til aktindsigt ved domstolene og i øvrigt at modernisere retsplejelovens regler om offentlighed i civile sager og straffesager med henblik på at sikre den størst mulige åbenhed og indsigt i domstolenes arbejde.

Bestemmelsen i § 48, stk. 2, nr. 2, i lov om retsafgifter medfører, at der skal svares en afgift på 175 kr. pr. dokument, når politiet eller anklagemyndigheden ved kopi eller lignende meddeler aktindsigt i straffesager i tilførsler i retsbøgerne og i anklageskrifter, retsmødebegæringer og politirapporter, der udfærdiges af politiet.

Det er politiet eller anklagemyndigheden, der meddeler aktindsigt i tilførsler til retsbøgerne i straffesager, i anklageskrifter, retsmødebegæringer og politirapporter, der udfærdiges af politiet. Det er den myndighed, der træffer afgørelse om aktindsigt, der oppebærer afgiften, og det er, jf. § 60, stk. 1, i lov om retsafgifter, den myndighed, der oppebærer afgiften, der foretager afgiftsberegningen. Afgiftspligten indtræder, jf. § 61 i lov om retsafgifter, som udgangspunkt, når der fremsættes begæring om aktindsigt, og pligten påhviler den, der fremsætter begæringen.

Aktindsigt i form af gennemsyn af dokumenter omfattet af § 48, stk. 2, nr. 2, er gratis.

Ifølge retsplejelovens § 41 d, stk. 5, 1. pkt., afgør den myndighed, der behandler en anmodning om aktindsigt, om aktindsigt skal gives i form af gennemsyn eller udlevering af kopi. Ifølge forarbejderne til § 41 d, stk. 5, gives aktindsigt som udgangspunkt i form af gennemsyn i straffesager. Dette gælder dog ikke bl.a. massemediernes anmodninger om aktindsigt i anklageskrifter eller retsmødebegæringer. Massemediernes har i disse tilfælde krav på at få udleveret en kopi af det pågældende dokument, jf. retsplejelovens § 41 f, stk. 2. Dokumentet skal inden kopiering anonymiseres, således at forurettede eller vidners identitet ikke fremgår.

Efter en fast og langvarig praksis har politiet og anklagemyndigheden ikke opkrævet afgift efter § 48, stk. 2, nr. 2, i lov om retsafgifter.

9.1.2. Lovforslagets udformning

9.1.2.1. Det foreslås, at § 48, stk. 2, nr. 2, i lov om retsafgifter, ophæves.

Forslaget indebærer, at der for afskrifter, genpartier og fotokopier eller lignende af indførsler i retsbøgerne, anklageskrifter, retsmødebegæringer og politirapporter, der udfærdiges af politiet, ikke skal svares afgift efter lov om retsafgifter.

Politiet og anklagemyndigheden skal således efter forslaget ikke opkræve afgift, når de pågældende myndigheder meddeler aktindsigt ved kopi eller lignende i indførsler i retsbøgerne, anklageskrifter, retsmødebegæringer og politirapporter, der udfærdiges af politiet.

9.1.2.2. Som anført under pkt. 9.1.1 følger det af § 48, stk. 2, nr. 2, i lov om retsafgifter, at for kopier mv. af indførsler i retsbøgerne, anklageskrifter, retsmødebegæringer og politirapporter, der udfærdiges af politiet, svares en afgift på 175 kr.

Aktindsigt i de dokumenter, der efter gældende ret er omfattet af § 48, stk. 2, nr. 2, i lov om retsafgifter, sker som udgangspunkt ved gennemsyn, og det er således undtagelsen, at aktindsigt meddeles ved udlevering af en kopi af det pågældende dokument.

Når politiet og anklagemyndigheden har meddelt aktindsigt ved udlevering af en kopi af dokumentet, har der som anført ovenfor udviklet sig en fast og langvarig praksis, hvorefter der ikke opkræves afgift efter § 48, stk. 2, nr. 2, i lov om retsafgifter. Forslaget om at ophæve bestemmelsen er således ikke forbundet med et indtægtstab for staten.

En ændring af politiets og anklagemyndighedens praksis ville i øvrigt medføre en øget administrativ og ressourcemæssig byrde for de pågældende myndigheder, bl.a. i form af etablering af en betalingsordning.

Hertil kommer, at formålet i 1996 med at indføre nye regler i retsplejeloven vedrørende aktindsigt som anført under pkt. 9.1.1. var at udvide adgangen til aktindsigt ved domstolene og i øvrigt at modernisere retsplejelovens regler om offentlighed i civile sager og straffesager med henblik på at sikre den størst mulige åbenhed og indsigt i domstolenes arbejde.

Det er Justitsministeriets opfattelse, at det på baggrund af ovenstående er hensigtsmæssigt at ophæve bestemmelsen i § 48, stk. 2, nr. 2, i lov om retsafgifter som foreslået.

Der henvises til lovforslagets § 3, nr. 1, og bemærkningerne hertil.

9.2. Bobehandleres afgiftsfri bestilling af attester mv.

9.2.1. Gældende ret

Bestemmelsen i § 49 i lov om retsafgifter opregner de situationer, hvor bestilling af attester, afskrifter, udskrifter, genparter, fotokopier eller lignende, der ellers ville være omfattet af lovens § 48, er afgiftsfri.

Afgiftsfri er efter § 49, stk. 1, attester mv., der bestilles af 1) en part i en sag til brug for denne, for så vidt sagen er afgiftsfri i medfør af § 12, stk. 1, nr. 1-6, § 12, stk. 2, § 51, stk. 1, eller § 55, nr. 1, eller parten er fritaget for afgift i medfør af § 13, stk. 1, § 51, stk. 2 eller § 55, nr. 2, 2) en rekvirent af en fogedforretning til brug for denne, når forretningen er afgiftsfri i medfør af § 20, nr. 1-6, 3) sigtede eller tiltalte under en straffesag, hvor ret til at få udskrift særligt er hjemlet ham i retsplejeloven uden for bestemmelsen i nævnte lovs § 729 d eller er tillagt ham ved beslutning af retten eller dennes formand eller 4) en bobestyrer til dennes brug ved behandlingen af et dødsbo.

§ 49, stk. 1, nr. 4, om bobestyreres bestilling af attester mv. til brug for bobestyrerens behandling af et dødsbo blev indsat i lov om retsafgifter ved lov nr. 385 af 22. maj 1996 om ændring af retsplejeloven, konkursloven, tinglysningsloven, lov om ægteskabets retsvirkninger samt forskellige andre love (Ændringer som følge af lov om skifte af dødsboer).

9.2.2. Lovforslagets udformning

9.2.2.1. Det foreslås at indføre en ny bestemmelse i § 49, stk. 1, nr. 5, i lov om retsafgifter, hvorefter attester, afskrifter, udskrifter, genparter, fotokopier eller lignende, der bestilles af en bobehandler til brug ved dennes behandling af et ægtefælleskifte, gøres afgiftsfri.

Ved lov nr. 594 af 14. juni 2011 om ægtefælleskifte m.v. blev der indført nye regler for ægtefælleskifte. Der indføres bl.a. en ordning med autoriserede bobehandlere, der bygger på et grundlæggende samspil mellem skifteret og bobehandler og har samme struktur som den gældende ordning med

autoriserede bobestyrere ved dødsboskifte. Loven træder i kraft den 1. marts 2012.

9.2.2.2. Det er Justitsministeriets opfattelse, at en bobehandler på tilsvarende måde som en bobestyrer kan have behov for at bestille attester, afskrifter, udskrifter, genparter, fotokopier eller lignende til brug ved behandlingen af et ægtefælleskifte.

Justitsministeriet finder på den baggrund, at der tilsvarende bør indsættes en hjemmel til, at en bobehandler afgiftsfrit kan udbede sig attester mv. til brug ved behandlingen af et ægtefælleskifte.

Der henvises til lovforslagets § 3, nr. 2, og bemærkningerne hertil.

10. Økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige

11. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet mv.

12. Administrative konsekvenser for borgerne

13. Miljømæssige konsekvenser

Lovforslaget har ingen miljømæssige konsekvenser.

14. Forholdet til EU-retten

Lovforslagets § 1, nr. 7, sikrer, at de danske regler om angivelse af postadresse i stævninger, svarskrift og betalingspåkrav mv. er i overensstemmelse med Danmarks EU-retlige forpligtelser i forhold til EU-rettens forbud mod at udøve forskelsbehandling på grundlag af nationalitet.

15. Hørte myndigheder mv.

Et udkast til lovforslag har været sendt i høring hos følgende myndigheder og organisationer:

Østre Landsret, Vestre Landsret, samtlige byretter, Sø- og Handelsretten, Domstolsstyrelsen, Den Danske Dommerforening, Dommerfuldmægtig-

foreningen, Domstolenes Tjenestemandeforening, HK Landsklubben Danmarks Domstole, Rigspolitiet, Rigsadvokaten, Foreningen af Offentlige anklagere, Politiforbundet i Danmark, DJØF, Foreningen af Advokater og Advokatfuldmægtige, Advokatrådet, Danske Advokater, Landsforeningen af Forsvarsadvokater, Danske Familieadvokater, Danske Inkassoadvokater, Dansk InkassoBrancheforening, Forsikring & Pension, Københavns Retshjælp, Århus Retshjælp, Institut for Menneskerettigheder, Retssikkerhedsfonden, Retspolitisk Forening, Akademikernes Centralorganisation, Funktionærernes og Tjenestemændenes Fællesråd, Red Barnet, Børnerådet, Børnesagens Fællesråd, Børns Vilkår, Adoption Center, DanAdopt, Landsforeningen Adoption og Samfund, Adoptionsnævnet og Erstatningsnævnet.

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til § 1 (retsplejeloven)

Til § 1, nr. 1 (§ 44, stk. 5, 2. pkt., § 68, stk. 3, 2. pkt., og § 92, stk. 2, 2. pkt.)

Det foreslås at ophæve bestemmelserne i § 44, stk. 5, 2. pkt., § 68, stk. 3, 2. pkt., og § 92, stk. 2, 2. pkt. om, at beføjelsen for midlertidigt beskikkede dommere, nævninger og domsmænd samt sagkyndige retsmedlemmer til at færdigbehandle påbegyndte sager, ophører ved udgangen af den måned (for sagkyndige retsmedlemmer det år), hvori den pågældende fylder 70 år.

Dette indebærer, at de pågældende kan færdigbehandle sager efter udgangen af den måned (for sagkyndige retsmedlemmers vedkommende det år), hvori de pågældende fylder 70 år. Midlertidigt beskikkede dommere og sagkyndige retsmedlemmer kan således efter beskikkelsens ophør generelt færdigbehandle sager, i hvilke mundtlig forhandling er påbegyndt inden beskikkelsens ophør, og nævninger og domsmænd kan efter udløbet af det tidsrum, for hvilket grundlisten gælder, generelt færdigbehandle sager, i hvilke mundtlig forhandling er påbegyndt inden for dette tidsrum.

Forslaget tilsigter ikke øvrige ændringer af bestemmelserne.

Forslaget skal ses i sammenhæng med forslaget om at give dommere, der afskediges på grund af alder, adgang til at færdigbehandle sager, i hvilke mundtlig forhandling er påbegyndt inden ansættelsens ophør (lovforslagets § 1, nr. 2).

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.1, 2.2 og 2.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 1, nr. 2 (§ 51)

Den foreslåede bestemmelse giver adgang til, at en dommer, der afskediges på grund af alder, kan færdigbehandle sager, i hvilke mundtlig forhandling er påbegyndt inden ansættelsens ophør.

Det forudsættes, at den foreslåede adgang til at færdigbehandle sager kun anvendes undtagelsesvis. Det forudsættes således, at det som hidtil kun

helt undtagelsesvis vil komme på tale, at en dommer ikke har afsluttet sine sager, før den pågældende skal fratræde på grund af alder. Som hidtil må det således være udgangspunktet, at arbejdet frem mod pensionstidspunktet tilrettelægges på en sådan måde, at den pågældende får afsluttet sine sager inden ansættelsens ophør.

Den foreslåede bestemmelse giver *mulighed* for, at den pågældende dommer kan færdigbehandle sager, i hvilke mundtlig forhandling er påbegyndt inden ansættelsens ophør.

Dommere *afskediges* fra udgangen af den måned, hvori de fylder 70 år, jf. tjenestemandslovens § 34, stk. 2. Med andre ord ophører ansættelsen fra udgangen af den måned, hvori dommere fylder 70 år. Med forslaget gives således adgang til, at dommere, der afskediges på grund af alder, dvs. fra udgangen af den måned, hvori de fylder 70 år, kan færdigbehandle sager, i hvilke den pågældende dommer har deltaget i mundtlige forhandlinger inden ansættelsens ophør, dvs. inden udgangen af den måned, hvori de fylder 70 år.

Adgangen til at færdigbehandle sager gælder i forhold til sager, i hvilke *mundtlig forhandling* er påbegyndt inden ansættelsens ophør. Mundtlige hovedforhandlinger er således omfattet af bestemmelsen. Endvidere er også andre mundtlige forhandlinger, f.eks. af kæremål, omfattet af bestemmelsen.

Forslaget har ikke betydning i forhold til dommeres virke i nævn og råd.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.1, 2.2 og 2.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 1, nr. 3 (§ 54, stk. 2, 3. pkt.)

Det foreslås, at den foreslåede regel om, at dommere, der afskediges på grund af alder, kan færdigbehandle sager, i hvilke mundtlig forhandling er påbegyndt inden ansættelsens ophør (lovforslagets § 1, nr. 2), tilsvarende skal finde anvendelse med hensyn til fuldmægtige.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.1, 2.2 og 2.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 1, nr. 4 (§ 94, stk. 1, 3. pkt., og § 225, stk. 2, nr. 2)

Der er tale om konsekvensændringer som følge af, at lov om visse betalingsmidler er ophævet og erstattet af lov om betalingstjenester og elektroniske penge, jf. lov nr. 385 af 25. maj 2009 og lov nr. 1553 af 21. december 2010.

Til § 1, nr. 5 og 6 (§ 105, stk. 3 og 4)

Der er tale om en konsekvensændring som følge af, at Forbrugerstyrelsen og Konkurrencestyrelsen er blevet sammenlagt under navnet Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen.

Til § 1, nr. 7 (§ 348, stk. 2, nr. 1, § 351, stk. 2, nr. 5, § 373, stk. 1, nr. 5, § 376, stk. 1, nr. 3, og § 477 b, stk. 3, nr. 1)

§ 348, stk. 2, nr. 1, § 351, stk. 2, nr. 5, § 373, stk. 1, nr. 5, § 376, stk. 1, nr. 3, og § 477 b, stk. 3, nr. 1, i retsplejeloven bestemmer, at henholdsvis en stævning, et svarskrift, en ankestævning og svarskrift samt et betalingspåkrav bl.a. skal indeholde en angivelse af en postadresse i Danmark, hvortil meddelelser vedrørende sagen kan sendes, og hvor forkyndelse kan ske.

Det foreslås at ændre kravet om angivelse af en postadresse i Danmark, således at der i stedet skal angives en postadresse i Den Europæiske Union.

Den foreslåede ændring indebærer, at personer med adresse i Den Europæiske Union sidestilles med personer med adresse i Danmark i forhold til angivelse af en postadresse i stævninger, svarskrift og betalingspåkrav. Personer, som er parter i en retssag i Danmark, vil således fremover også kunne angive deres egen postadresse eller f.eks. en advokats postadresse i et andet EU-land som det sted, hvortil meddelelser vedrørende sagen kan sendes, og hvor forkyndelse kan ske.

Der henvises i øvrigt til pkt. 3.1.1 og 3.2.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 1, nr. 8 (§ 348, stk. 5, 2. pkt.)

Det foreslås at indsætte en bemyndigelsesbestemmelse, hvorefter Domstolsstyrelsen kan bestemme, at en stævning i en småsag skal udfærdiges på en særlig blanket.

Bemyndigelsen omfatter sager, der efter retsplejelovens § 400 som udgangspunkt skal behandles efter reglerne i retsplejelovens kapitel 39 om behandling af sager om mindre krav. Der er imidlertid ikke noget til hinder for, at Domstolsstyrelsen vælger kun at udnytte bemyndigelsen delvis, eksempelvis således at der ikke er pligt til at anvende en særlig stævningsblanket, hvis sagsøgeren i stævningen anmoder om, at sagens videre behandling ved retten skal ske uden anvendelse af reglerne i kapitel 39, jf. § 402.

I det omfang Domstolsstyrelsen udnytter bemyndigelsen, skal stævninger i småsager udfærdiges på den blanket, som Domstolsstyrelsen har fastsat. Om konsekvenserne, hvis en stævning ikke er udfærdiget på den krævede blanket, henvises til lovforslagets § 1, nr. 9, og bemærkningerne hertil.

En obligatorisk blanket vil ligesom den eksisterende frivillige stævningsblanket, jf. retsplejelovens § 348, stk. 5, 1. pkt. (der ikke foreslås ændret), ud over felter til angivelse af de oplysninger, stævningen ifølge retsplejelovent obligatorisk skal indeholde, endvidere kunne indeholde felter til angivelse af andre oplysninger, som Domstolsstyrelsen skønner kan være hensigtsmæssige af hensyn til sagens smidige behandling. Som eksempler på sådanne yderligere oplysninger kan nævnes parternes telefonnumre og e-mail-adresser.

Der henvises i øvrigt til pkt. 4.6.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 1, nr. 9 (§ 349, stk. 1, 1. pkt.)

I tilknytning til forslaget om at indsætte en bemyndigelsesbestemmelse i § 348, stk. 5, 2. pkt., hvorefter Domstolsstyrelsen kan bestemme, at en stævning i en småsag skal udfærdiges på en særlig blanket (lovforslagets § 1, nr. 8), foreslås det at indsætte en henvisning til den foreslåede bemyndigelsesbestemmelse i retsplejelovens § 349, stk. 1, 1. pkt.

Forslaget indebærer, at hvis en stævning i en småsag ikke opfylder et krav om anvendelse af en særlig blanket, som Domstolsstyrelsen har fastsat, og herefter er uegnet til at danne grundlag for sagens behandling, kan sagen afvises i medfør af retsplejelovens § 349, stk. 1, 1. pkt. Retten kan dog efter retsplejelovens § 349, stk. 2 (som ikke foreslås ændret), indrømme sagsøgeren en frist til at afhjælpe manglen, og dette bør retten som udgangspunkt altid gøre, hvis sagsøgeren ikke er repræsenteret af advokat.

Forslaget ændrer ikke ved, at retten skal vejlede bl.a. om udfyldning af blanketter, jf. retsplejelovens § 348, stk. 5, 2. pkt. (der bliver 3. pkt., men i øvrigt ikke ændres), og heller ikke ved, at retten har en særligt vidtgående pligt til vejledning i småsager, jf. herved Østre Landsrets kendelse af 2. september 2010 (Ugeskrift for Retsvæsen 2011.45).

Det bemærkes endvidere, at den foreslåede henvisning til det foreslåede § 348, stk. 5, 2. pkt., tager sigte på manglende anvendelse af Domstolsstyrelsens stævningsblanket, altså på tilfælde, hvor blanketten slet ikke er anvendt, eller hvor der er foretaget indholdsmæssige ændringer i blankettens standardtekst. En eventuel manglende udfyldelse af et eller flere felter i Domstolsstyrelsens stævningsblanket skal derimod fortsat bedømmes efter § 349, stk. 1, 1. pkt., jf. § 348, stk. 2, nr. 1-4, og stk. 3, 2. pkt. (der ikke foreslås ændret), hvilket bl.a. indebærer, at en stævning fortsat ikke vil kunne afvises med den begrundelse, at et eller flere af de ikke-obligatoriske felter i blanketten (herunder f.eks. felter til angivelse af telefonnummer og e-mail-adresse) ikke er udfyldt.

Der henvises i øvrigt til pkt. 4.6.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 1, nr. 10 (§ 361, stk. 5, 1. pkt.)

Der er tale om en konsekvensændring som følge af, at § 124, stk. 3, nr. 2, ved lov nr. 187 af 18. marts 2009 blev flyttet til § 124 c, stk. 1, nr. 2.

Til § 1, nr. 11 (§ 361, stk. 5, 2. pkt.)

Ved lov nr. 520 af 6. juni 2007 blev reglerne om behandling af klager over advokaters salærer ændret således, at adgangen til at klage til bestyrelsen i de enkelte advokatkrede (kredsbestyrelsen) i første instans blev afskaffet. Herefter behandles salærklager af Advokatnævnet som første og eneste instans. Bestemmelsen i § 147 a blev samtidig ændret. Det fremgår af denne bestemmelse, at så længe en sag behandles af Advokatnævnet, kan klagesagens parter ikke anlægge sag ved domstolene om de spørgsmål, der er omfattet af klagen. Når Advokatnævnet har truffet afgørelse, kan hver af parterne indbringe sagen for domstolene.

Som konsekvens af de nævnte ændringer er bestemmelsen i § 361, stk. 5, 2. pkt., om, at retssag om salærklage først på ny kan indbringes for retten,

når Advokatnævnet har afsluttet behandlingen af sagen, overflødig. Bestemmelsen foreslås derfor ophævet.

Til § 1, nr. 12 og 13 (§ 401, stk. 3)

Småsagsprocessen omfatter som udgangspunkt krav, der ikke har økonomisk værdi, eller som har en økonomisk værdi af højst 50.000 kr., jf. retsplejelovens § 400, stk. 1, nr. 1. Det gældende § 401, stk. 3, indeholder regler om opgørelsen af sagens værdi i ”sager i henhold til lejeloven eller erhvervslejeloven”. Om baggrunden for denne bestemmelse fremgår det af forarbejderne, at bestemmelsen med redaktionelle ændringer svarer til de dagældende regler i retsafgiftslovens § 3, stk. 3 (om opgørelse af sagens værdi i lejesager i relation til beregningen af retsafgift).

Ved lov nr. 1550 af 21. december 2010 blev retsafgiftslovens § 3, stk. 3, imidlertid ændret med henblik på at sikre, at der gælder samme regler om opgørelse af sagens værdi i lejesager, uanset hvilken lejelov (lov om leje, lov om leje af almene boliger eller lov om leje af erhvervslokaler mv.) lejemålet er omfattet af.

På denne baggrund foreslås en tilsvarende ændring af retsplejelovens § 401, stk. 3, således at henvisningen til lejeloven og erhvervslejeloven ændres til en henvisning til lejelovgivningen, og således at henvisningen til lejelovens §§ 87 og 93 eller erhvervslejelovens §§ 65 og 71 ændres til en henvisning til sager om opsigelse eller ophævelse af lejemål.

Hermed sikres, at der i relation til beløbsgrænsen for anvendelsen af småsagsprocessen gælder samme regler om opgørelse af sagens værdi i lejesager, uanset hvilken lejelov (lov om leje, lov om leje af almene boliger eller lov om leje af erhvervslokaler mv.) lejemålet er omfattet af.

Der henvises i øvrigt til pkt. 4.7.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 1, nr. 14 (§ 406, stk. 4, 1. pkt.)

Det gældende § 406, stk. 1, 1. pkt., bestemmer, at retten *undtagelsesvis* kan indkalde parterne til et retsmøde under forberedelsen af en småsag.

Det foreslås at ændre bestemmelsen, således at ordet ”undtagelsesvis” udgår.

Forslaget indebærer, at retten fremover i småsager efter et skøn kan indkalde parterne til et retsmøde under forberedelsen.

Retten beslutning om at indkalde parterne til et retsmøde under forberedelsen forudsættes at bygge på en vurdering af, at det vil være hensigtsmæssigt af hensyn til sagens behandling. Retten bør således ikke indkalde parterne til et retsmøde under forberedelsen, hvis det ud fra indholdet af stævningen og svarskriftet og retten eventuelle yderligere kontakt med parterne, herunder pr. e-mail eller telefon, må antages at være overflødig eller i øvrigt uhensigtsmæssigt at holde et sådant retsmøde.

Forslaget skal ses i sammenhæng med den foreslåede nye bestemmelse om adgang til at deltage i sådanne retsmøder under forberedelsen af en småsag ved anvendelse af telekommunikation, jf. lovforslagets § 1, nr. 15.

Der henvises i øvrigt til pkt. 4.2.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 1, nr. 15 (§ 406, stk. 4)

Det følger af § 406, stk. 4, 1. pkt., som affattet ved lovforslagets § 1, nr. 14, at retten kan indkalde parterne til et retsmøde under forberedelsen af en småsag.

I tilknytning hertil foreslås det, at retsplejelovens § 353, stk. 2 og 6, skal finde tilsvarende anvendelse på sådanne retsmøder.

Forslaget indebærer for det første, at hver af parterne så vidt muligt skal give møde ved en person, der er bemyndiget til at træffe bestemmelse med hensyn til sagen, jf. § 353, stk. 2.

Forslaget indebærer dernæst, at retten kan tillade, at en part eller rettergangsfuldmægtig deltager i retsmødet ved anvendelse af telekommunikation, medmindre sådan deltagelse er uhensigtsmæssig, jf. § 353, stk. 6.

Den foreslåede henvisning til § 353, stk. 6, indebærer navnlig, at et retsmøde under forberedelsen af en småsag fremover som noget nyt kan afholdes som et telefonmøde med de retsvirkninger, der er knyttet til retsmøder, jf. herved retsplejelovens § 32 c (der ikke foreslås ændret).

Herunder hører navnlig, at manglende deltagelse i et sådant telefonisk retsmøde kan tillægges udeblivelsesvirkning efter reglerne om virkningerne af udeblivelse fra retsmøde under forberedelsen af en småsag, jf. henvisningen i det gældende § 406, stk. 4, 2. pkt. (der bliver 3. pkt., men i øvrigt ikke foreslås ændret), til retsplejelovens § 360. Det følger heraf bl.a., at manglende deltagelse i det telefoniske retsmøde kun kan tillægges udeblivelsesvirkning, hvis indkaldelsen til retsmødet indeholdt oplysning om retsvirkningerne af udeblivelse.

Herudover tilsiger formålet med småsagsprocessen, dvs. at lette behandlingen af sager om mindre krav, at retten så vidt muligt bistår parterne med at afhjælpe eventuelle praktiske vanskeligheder i forbindelse med den telefoniske deltagelse i retsmødet.

Samtidig bemærkes, at henvisningen til § 353, stk. 6, ligesom retsplejelovens øvrige bestemmelser (med undtagelse af § 748 b) om deltagelse i retsmøder ved anvendelse af telekommunikation går ud på, at retten ”kan tillade”, at en part eller en rettergangsfuldmægtig deltager i et retsmøde ved anvendelse af telekommunikation. Heri ligger bl.a., at retten ikke kan pålægge en part at deltage i et retsmøde ved anvendelse af telekommunikation, og at det således står parten eller rettergangsfuldmægtigen frit for at deltage i retsmødet ved fremmøde i retten. Bestemmelsen skal endvidere ligesom andre tilsvarende bestemmelser i retsplejeloven forstås på den måde, at retten kun kan undlade at tillade, at en part eller rettergangsfuldmægtig deltager i et retsmøde ved anvendelse af telekommunikation uden billede (telefon), hvis den enkelte sags omstændigheder gør sådan deltagelse uhensigtsmæssig, jf. om den tilsvarende bestemmelse i retsplejelovens § 506, stk. 1, Østre Landsrets kendelse af 21. maj 2010 (Ugeskrift for Retsvæsen 2010.2366). Derimod afhænger mulighederne for at få tilladelse til at deltage i et retsmøde ved anvendelse af telekommunikation *med* billede (videokonference) herudover af, om retten råder over det fornødne tekniske udstyr til at kunne håndtere en sådan deltagelse.

Der henvises i øvrigt til pkt. 4.2.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 1, nr. 16 (§ 406, stk. 6)

Det foreslås at indsætte en henvisning i § 406, stk. 6, til bestemmelsen i § 406, stk. 4, 2. pkt. Forslaget skal ses i sammenhæng med forslaget om at

retsplejelovens § 353, stk. 2 og 6, skal finde tilsvarende anvendelse på et retsmøde under forberedelsen af en sag (lovforslagets § 1, nr. 15).

Til § 1, nr. 17 (§ 407, stk. 1)

Det gældende § 407, stk. 1, bestemmer, at hovedforhandlingen af en småsag gennemføres efter reglerne i § 365, idet der dog ikke skal gives den i § 365, stk. 2, 1. pkt., 1. led, nævnte fremstilling af sagen.

Det foreslås at omformulere § 407, stk. 1, så det i stedet bestemmes, at der under hovedforhandlingen af en småsag ikke skal gives den fremstilling af sagen, der er nævnt i § 365, stk. 2, 1. pkt., 1. led.

Omformuleringen har alene til formål at undgå modsætningslutninger fra den eksisterende positive angivelse af, at hovedforhandlingen gennemføres efter reglerne i § 365.

Med den foreslåede nye formulering vil bestemmelsen alene angive den fravigelse fra de almindelige regler om hovedforhandlingens forløb, som gælder i småsager.

Med den foreslåede nye formulering af § 407, stk. 1, præciseres det således, at retsplejelovens kapitel 39 ikke indeholder andre fravigelser af de almindelige regler om hovedforhandling i 1. instans i retsplejelovens kapitel 34 end den udtrykkelige fravigelse af § 365, stk. 2, 1. pkt., 1. led. Med forslaget præciseres det således, at bl.a. retsplejelovens § 362 om udebliivelse under hovedforhandlingen ikke er fraveget i reglerne om småsagsprocessen og derfor også finder anvendelse i småsager.

Forslaget indebærer ingen ændringer i, hvordan en hovedforhandling i en småsag skal gennemføres. Dette skal fortsat ske efter de almindelige regler om hovedforhandlinger i civile retssager i 1. instans i retsplejelovens § 365 – idet der ikke i retsplejelovens kapitel 39 er gjort undtagelse herfra – fortsat alene med den modifikation, at der ikke skal gives den nævnte ”fremstilling af sagen” (som i praksis betegnes ”forelæggelsen”).

Der henvises i øvrigt til pkt. 4.3.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 1, nr. 18 og 19 (§ 410)

Den gældende § 410 indeholder regler om anke til landsretten af domme i småsager. Efter stk. 5, nr. 6, finder retsplejelovens § 386 ikke anvendelse ved anke af domme i småsager.

Retsplejelovens § 386 indeholder regler om virkningerne af udeblivelse og forhold, der sidestilles med udeblivelse, under ankesager. Bestemmelsen indeholder således regler om udeblivelse fra retsmøder, både under forberedelsen og hovedforhandlingen, og om manglende indlevering af kopier til brug for hovedforhandlingen (ekstrakter). Bestemmelsens stk. 1, 2. pkt., angår ankesager for Højesteret og er derfor ikke relevant i denne sammenhæng, da § 410 kun gælder for anke til landsretten.

Det foreslås, at i det omfang der undtagelsesvis gennemføres en mundtlig hovedforhandling under en anke af en dom i en småsag, skal de regler i § 386 om virkningerne af udeblivelse, der er relevante i forhold til udeblivelse under hovedforhandlingen, finde anvendelse.

Forslaget indebærer i praksis navnlig, at appellants udeblivelse fra en mundtlig hovedforhandling under en anke af en dom i en småsag fremover som noget nyt som udgangspunkt betyder, at anken afvises eller – hvis begge parter er udeblevet – hæves. Hvis indstævnte udebliver, sker der derimod ikke andet, end at sagen fremmes på grundlag af det foreliggende skriftlige materiale samt appellants bevisførelse og mundtlige indlæg, hvilket i realiteten svarer til gældende ret.

Det foreslås at indsætte et nyt *stk. 6* i § 410 om, at visse nærmere opregnede bestemmelser i § 386 finder anvendelse under en eventuel hovedforhandling under en anke af en dom i en småsag (*nr. 19*). Der foreslås endvidere indsat en henvisning til det foreslåede nye *stk. 6* i § 410, *stk. 5*, nr. 6, idet det foreslåede nye *stk. 6* udgør en undtagelse til § 410, *stk. 5*, nr. 6, hvorefter § 386 ikke finder anvendelse under en anke af en dom i en småsag (*nr. 18*).

Efter forslaget vil retstilstanden således være den, at retsplejelovens § 386 finder anvendelse under en anke af en dom i en småsag, i det omfang det fremgår af det foreslåede § 410, *stk. 6*, og ellers ikke.

Efter det foreslåede § 410, *stk. 6*, finder de dele af § 386, som det foreslåede § 410, *stk. 6*, henviser til, kun anvendelse under en eventuel hovedforhandling. Bestemmelsen er således ikke relevant, hvis ankesagen afgøres på skriftligt grundlag, hvilket uændret vil være udgangspunktet, jf. retsple-

jelovens § 410, stk. 4 (som ikke foreslås ændret). Når sagen undtagelsesvis afgøres efter mundtlig forhandling, er bestemmelsen endvidere kun relevant under selve hovedforhandlingen.

De bestemmelser i § 386, der foreslås gjort anvendelige under en hovedforhandling af en anke af en dom i en småsag, er stk. 1, 1., 4. og 7. pkt., om appellants udeblivelse, stk. 2, 1. og 5. pkt., om indstævntes udeblivelse, stk. 3 om begge parter udeblivelse samt stk. 5 om undladelse af at tillægge en udeblivelse udeblivelsesvirkning.

Der henvises i øvrigt til pkt. 4.4.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 1, nr. 20 (§ 748, stk. 1, 3. pkt.)

Den foreslåede ændring indebærer, at der indsættes en udtrykkelig bestemmelse i retsplejelovens § 748, stk. 1, om, at sigtede – på linje med, hvad der gælder i dag for så vidt angår udenretlige afhøringer – ikke har adgang til at overvære et retsmøde, hvor afhøring af et barn optages på video (videoafhøring).

Med henblik på at sikre, at også indenretlige videoafhøringer af børn gennemføres på den for børnene mest skånsomme måde, foreslås det at fravige udgangspunktet om, at sigtede har adgang til at overvære alle retsmøder, således at dette ikke gælder retsmøder, som efter rettens bestemmelse i medfør af retsplejelovens § 183, stk. 3, gennemføres med henblik på videoafhøring af et barn. Herved sikres det, at muligheden for at opnå en uforbeholden og detaljeret forklaring under videoafhøringen ikke forringes af, at videoafhøringen gennemføres indenretligt under overværelse af en dommer.

Det forudsættes, at fravigelsen alene finder anvendelse i tilfælde, hvor videoafhøringen kan formodes at ville finde anvendelse som bevis under hovedforhandlingen og i øvrigt gennemføres i overensstemmelse med reglerne i retsplejelovens § 745 e.

Det bemærkes i den forbindelse, at retssikkerhedsmæssige hensyn tilsiger, at den mistænkte/sigtede efter en indenretlig videoafhøring bør have adgang til snarest muligt sammen med sin forsvarer at gennemse videooptagelsen og til at stille supplerende spørgsmål til barnet ved en genafhøring, jf. princippet i retsplejelovens § 745 e, stk. 2, 2. pkt.

Der henvises i øvrigt til pkt. 5.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 1, nr. 21 (retsplejelovens § 767, stk. 2, 6. pkt.)

Med den foreslåede bestemmelse præciseres det, at retten også i tilståelsessager kan forlænge en varetægtsfængsling eller foranstaltning uden at fastsætte frist herfor.

Med forslaget gives der mulighed for, at når anklagemyndigheden har anmodet om retsmøde med henblik på sagens behandling som tilståelsessag i medfør af § 831, og retten har fastsat tidspunkt for retsmødet, kan retten ved udløbet af den frist, der er fastsat efter retsplejelovens § 767, stk. 1, bestemme, at varetægtsfængslingen eller foranstaltningen skal fortsætte uden yderligere forlængelser, indtil der er afsagt dom i sagen.

Retten mulighed for også i tilståelsessager at forlænge varetægtsfængslingen eller foranstaltningen uden at fastsætte frist herfor forudsættes anvendt på samme måde, som rettens eksisterende mulighed i domsmandssager og nævningesager efter retsplejelovens § 767, stk. 2. Det betyder navnlig, at bestemmelsen alene forudsættes anvendt, hvis 1) retten finder, at der efter de øvrige fængslingsregler er grundlag for varetægtsfængsling i hvert fald for en længere periode end de 4 uger, som er maksimum efter den almindelige frist, 2) varetægtsfængsling indtil domsafsigelse ikke på forhånd kan anses for udelukket efter den almindelige proportionalitetsbestemmelse i retsplejelovens § 762, stk. 3, 3) fristerne for varetægtsfængsling i retsplejelovens § 768 a, stk. 1 og 2, ikke på forhånd findes at tale imod, og 4) retten i øvrigt ikke finder det betænkeligt.

Bestemmelserne i retsplejelovens § 767, stk. 2, 2.-5. pkt., finder efter forslaget tilsvarende anvendelse i tilståelsessager. Dette indebærer bl.a., at hvis retten træffer en afgørelse om fortsat fængsling i medfør af den foreslåede bestemmelse, kan sigtede tidligst 3 uger efter afgørelsen anmode retten om at ophæve varetægtsfængslingen eller foranstaltningen efter § 766 eller § 768. Fremsættes en sådan anmodning, skal retten træffe afgørelse inden 7 dage.

Udsættes tidspunktet for retsmødet, må retten træffe ny afgørelse efter bestemmelsen.

Der henvises i øvrigt til pkt. 6.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 1, nr. 22 (§ 778, stk. 1, 2. pkt.)

Den foreslåede ændring er en konsekvens af lovforslagets § 1, nr. 23, som med den ændrede henvisning til § 1019 h, stk. 2, indebærer, at retsmøder i sager om varetægtsarrestanters klager over fængselspersonalets adfærd fremover vil kunne afholdes ved byretten i enhver retskreds, hvor oplysning i sagen må antages at kunne tilvejebringes.

Der henvises i øvrigt til pkt. 7.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 1, nr. 23 (§ 778, stk. 2, 2. pkt.)

Der er tale om en konsekvensændring som følge af lov nr. 404 af 21. april 2010, hvorefter bestemmelserne i retsplejelovens § 1019 b, § 1019 e, stk. 1 og stk. 3-5, § 1019 f, stk. 2, og § 1019 g erstattes af henholdsvis § 1019 e, § 1019 h, stk. 2, § 1019 i og § 1019 j, stk. 1 og stk. 3, 4 og 6.

Ændringen indebærer, at henvisningerne i § 778, stk. 2, til retsplejelovens § 1019 b, § 1019 e, stk. 1 og stk. 3-5, § 1019 f, stk. 2, og § 1019 g erstattes af henvisninger til de ændrede parallelbestemmelser i den nye politiklageordning. Det foreslås, at ændringerne sættes i kraft så hurtigt som muligt, dvs. dagen efter bekendtgørelsen i Lovtidende. Der er således alene tale om, at reglerne om varetægtsarrestanters klager over fængselspersonalets adfærd tilrettes i overensstemmelse med den nye politiklageordning.

Henvisningen til retsplejelovens § 1019 b vil blive erstattet af en henvisning til § 1019 e, der svarer til den gældende § 1019 b med den ændring, at det vil være tilstrækkeligt, at der i stedet for udarbejdelse af en sagsfremstilling alene gives indklagede en kopi af klagen. Som i adfærdsklagesager mod politipersonale vil muligheden for alene at give indklagede en kopi af klagen navnlig have betydning i tilfælde, hvor det vurderes, at der ikke er behov for en egentlig sagsfremstilling. Er der tale om en kompliceret klage eller en klage f.eks. med påstand om hårdhændet behandling grænsende til en voldsanmeldelse, er det væsentligt for indklagede nøjagtigt at vide, hvad undersøgelsestemaet er. Der skal derfor i sådanne sager altid udarbejdes en sagsfremstilling, som udleveres til indklagede. Indklagede skal også i disse sager have en kopi af selve klagen.

Indklagede vil som i dag skulle have adgang til at udtale sig om sagsfremstillingen eller klagen. Derimod udgår den udtrykkelige angivelse i § 1019

b, 2. pkt., om, at den pågældende ikke har pligt til at udtale sig. I overensstemmelse med reglerne om behandlingen af klager mod politipersonale forudsættes det dog, at indklagede ikke har nogen oplysningspligt, hvis oplysningerne kan udsætte ham eller hende for strafansvar eller disciplinæransvar.

For det andet vil henvisningen til § 1019 e, stk. 1 og stk. 3-5, blive erstattet af en henvisning til de tilsvarende bestemmelser i § 1019 j, stk. 1, 3, 4 og 6. Den indholdsmæssige konsekvens i forhold til gældende ret er, at en beskikket advokat ikke blot skal indkaldes til retsmøder, hvor klienten skal afgive forklaring, men også til retsmøder, hvor andre skal afgive forklaring til brug for sagen. Det gælder både klagerens og indklagedes beskikkede advokat. Den beskikkede advokat skal have mulighed for under retsmødet ikke blot at stille spørgsmål til sin klient, men også til andre, der skal afgive forklaring i retten. Endvidere vil tidspunktet for afholdelse af retsmøder så vidt muligt skulle aftales med advokaten.

For det tredje vil henvisningen til § 1019 f, stk. 2, blive erstattet af en henvisning til § 1019 h, stk. 2. I forhold til gældende ret vil det indebære den ændring, at retsmøder i sager om varetægtsarrestanters klager over fængselspersonalets adfærd som noget nyt vil kunne afholdes ved byretten i enhver retskreds, hvor oplysning i sagen må antages at kunne tilvejebringes. I den forbindelse ophæves den del af retsplejelovens § 778, stk. 1, 2. pkt., hvorefter klagen skal indbringes for retten på det sted, hvor varetægtsfængslet (arresthuset) er beliggende, jf. lovforslagets § 1, nr. 22.

Endelig vil henvisningen til § 1019 g om den indenretlige behandling af sager om varetægtsarrestanters klager over fængselspersonalets adfærd blive erstattet af en henvisning til § 1019 i. I forhold til i dag indebærer § 1019 i, stk. 2, den udvidelse, at også klageren så vidt muligt skal underrettes om retsmøder i sagen og have lejlighed til at være til stede.

Det bemærkes for god ordens skyld, at der med henvisningerne til den nye politiklageordning ikke tilsigtes nogen udvidelse af Den Uafhængige Politiklagemyndigheds kompetenceområde. Ligesom behandlingen af varetægtsarrestanters klager over fængselspersonalets adfærd ikke i dag involverer statsadvokaterne, er det således heller ikke hensigten, at politiklagemyndigheden fremover skal spille nogen rolle i den slags sager.

Der henvises i øvrigt til pkt. 7.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 1, nr. 24 (§ 973 a)

Der er tale om en konsekvensændring som følge af ændringen af retsplejelovens § 968 ved lov nr. 538 af 8. juni 2006, hvor bestemmelsens stk. 1, 2. pkt., blev til § 968, stk. 2, 1. pkt.

*Til § 2
(offererstatningsloven)*

Til § 2, nr. 1 (§ 11, stk. 2 og 3)

De foreslåede bestemmelser vedrører Erstatningsnævnets sammensætning. Bestemmelserne svarer til den gældende bestemmelse i offererstatningslovens § 11, stk. 2, med den ændring, at det udtrykkeligt fastsættes, at Erstatningsnævnets formand og dennes suppleant fremover skal være landsdommere.

Der henvises i øvrigt til pkt. 8.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

*Til § 3
(retsafgiftsloven)*

Til § 3, nr. 1 (§ 48, stk. 2, nr. 2)

Det foreslås at ophæve bestemmelsen om, at der skal betales en afgift på 175 kr. for afskrifter, genparter og fotokopier eller lignende af indførsler i retsbøgerne, anklageskrifter, retsmødebegæringer og politirapporter, der udfærdiges af politiet.

Der henvises i øvrigt til pkt. 9.1.1 og 9.1.2. i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 3, nr. 2 (§ 49, stk. 1, nr. 5)

Bestemmelsen, der er ny, giver en bobehandler mulighed for afgiftsfrit at bestille attester, afskrifter, udskrifter, genparter, fotokopier eller lignende til brug for behandlingen af et ægtefælleskifte i medfør af lov om ægtefælleskifte m.v.

En bobehandler er om nødvendigt berettiget til at få udleveret flere attester mv.

Der henvises i øvrigt til pkt. 9.2.1 og 9.2.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 4
(ikrafttræden)

Det foreslås, at loven træder i kraft den 1. april 2012, jf. *stk. 1*, med undtagelse af § 1, nr. 1-3, 22 og 23, og § 3, nr. 2, som foreslås at træde i kraft dagen efter lovens bekendtgørelse i Lovtidende, jf. *stk. 2*.

De nye regler i lovforslagets § 1, nr. 1, om midlertidigt beskikkede dommeres og sagkyndige retsmedlemmers adgang til at færdigbehandle sager finder anvendelse i forhold til beskikkelser, der ophører efter lovens ikrafttræden, jf. *stk. 3*. For så vidt angår nævninger og domsmænd finder de nye regler i lovforslagets § 1, nr. 1, anvendelse i forhold til nævninger og domsmænd, for hvem det tidsrum, for hvilket grundlisten gælder, udløber efter lovens ikrafttræden, jf. *stk. 4*.

De nye regler i lovforslagets § 1, nr. 2 og 3 om dommeres mv. adgang til at færdigbehandle sager finder anvendelse i forhold til dommere mv., der afskediges på grund af alder efter lovens ikrafttræden, jf. *stk. 5*. Afskedigelse skal i overensstemmelse med reglen i tjenestemandslovens § 34, stk. 2, forstås som det tidspunkt, hvor ansættelsen ophører, dvs. fra udgangen af den måned, hvori den pågældende dommer fylder 70 år.

Det foreslås i *stk. 6*, at de foreslåede ændringer af reglerne om beregningen af sagens værdi i lejesager skal finde anvendelse i sager, der anlægges efter lovens ikrafttræden. Beregningen af sagens værdi i lejesager, der er anlagt før lovens ikrafttræden, skal således også efter lovens ikrafttræden ske efter de hidtil gældende regler.

Der foreslås ikke særlige overgangsbestemmelser vedrørende de foreslåede ændringer af reglerne om behandlingen af sager om mindre krav (småsagsprocessen), og de ændrede regler kan derfor som udgangspunkt også anvendes i sager, der verserer ved lovens ikrafttræden.

Den foreslåede bemyndigelse i retsplejelovens § 348, stk. 5 (lovforslagets § 1, nr. 8), til, at Domstolsstyrelsen kan bestemme, at stævningen i en småsag skal udformes på særlige blanketter, får dog i sagens natur kun virkning for sager, der anlægges efter, at Domstolsstyrelsen i givet fald har ud-

nyttet bemyndigelsen. Tilsvarende gælder den foreslåede ændring af retsplejelovens § 349, stk. 1, 1. pkt. (lovforslagets § 1, nr. 9), som knytter sig hertil.

De foreslåede ændringer af retsplejelovens § 406, stk. 4 (lovforslagets § 1, nr. 14 og 15), om forberedende retsmøder i småsager vil også kunne anvendes i sager, der verserer ved lovens ikrafttræden. Dette betyder, at retten fra lovens ikrafttræden vil kunne indkalde parterne til et retsmøde under forberedelsen efter § 406, stk. 4, 1. pkt., som affattet ved lovforslagets § 1, nr. 14, og at retten efter det foreslåede § 406, stk. 4, 2. pkt., endvidere vil kunne tillade, at en part eller en rettergangsfuldmægtig deltager i retsmødet ved anvendelse af telekommunikation. Det er ikke tilstrækkeligt, at retsmødet afholdes efter lovens ikrafttræden, idet rettens indkaldelse til retsmødet skal ske efter lovens ikrafttræden.

Den foreslåede ændring af retsplejelovens § 407, stk. 1 (lovforslagets § 1, nr. 17), om hovedforhandlingen i en småsag har karakter af en præcisering, som har virkning for alle hovedforhandlinger, der afholdes efter lovens ikrafttræden, uanset om retten før lovens ikrafttræden har fastsat tidspunktet for den pågældende hovedforhandling.

De foreslåede ændringer i retsplejelovens § 410 (lovforslagets § 1, nr. 18 og 19) om virkningerne af udeblivelse fra en mundtlig hovedforhandling under anke af en småsag kan også anvendes i ankesager, der verserer ved lovens ikrafttræden, når mundtlig hovedforhandling i ankesagen afholdes efter lovens ikrafttræden.

Til § 5
(Færøerne og Grønland)

Bestemmelsen angår lovens territoriale gyldighed og fastslår, at loven ikke gælder for Færøerne og Grønland, men at lovens § 2 (ændring af offererstatningsloven) kan sættes i kraft for Grønland med de ændringer, som de grønlandske forhold tilsiger.

Bilag 1

Lovforslaget sammenholdt med gældende lov

<i>Gældende formulering</i>	<i>Lovforslaget</i>
	<p style="text-align: center;">§ 1</p> <p>I retsplejeloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1237 af 26. oktober 2010, som ændret ved § 1 i lov nr. 404 af 21. april 2010, § 2 i lov nr. 718 af 25. juni 2010, § 2 i lov nr. 1549 af 21. december 2010, § 2 i lov nr. 1552 af 21. december 2010, lov nr. 292 af 11. april 2011, lov nr. 411 af 9. maj 2011, § 1 i lov nr. 412 af 9. maj 2011, § 81 i lov nr. 594 af 14. juni 2011 og § 1 i lov nr. 614 af 14. juni 2011, foretages følgende ændringer:</p>
<p>§ 44. Midlertidig beskikkelse til højesteretsdommer kan ikke finde sted. En ledig stilling skal besættes inden 6 måneder.</p> <p><i>Stk. 2.</i> Ved andre dommerstillinger kan midlertidig beskikkelse meddeles af Domstolsstyrelsen efter reglen i § 44 a, af justitsministeren efter reglerne i §§ 44 b og 44 c og af landsretspræsidenterne efter reglerne i §§ 44 d og 45.</p> <p><i>Stk. 3.</i> Den, som beskikkes til midlertidigt at beklæde en dommerstilling, skal opfylde betingelsen i § 42, stk. 3.</p> <p><i>Stk. 4.</i> Bestemmelserne i §§ 54 og 54 a finder tilsvarende anvendelse på midlertidigt beskikkede dommere. Dette gælder dog ikke</p>	<p>1. § 44, stk. 5, 2. pkt., § 68, stk. 3, 2. pkt., og § 92, stk. 2, 2. pkt., ophæves.</p>

<p>for faste dommere, som midlertidigt er beskikket i en anden stilling.</p> <p><i>Stk. 5.</i> Midlertidigt beskikkede dommere kan efter beskikkelsens ophør færdigbehandle sager, i hvilke mundtlig forhandling er påbegyndt inden beskikkelsens ophør. Beføjelsen til i medfør af 1. pkt. at færdigbehandle påbegyndte sager ophører ved udgangen af den måned, hvori den pågældende fylder 70 år.</p>	
	<p>2. Efter § 50 indsættes:</p> <p>»§ 51. En dommer, der afskediges på grund af alder, kan færdigbehandle sager, i hvilke mundtlig forhandling er påbegyndt inden ansættelsens ophør.«</p>
<p>§ 54. Fuldmægtige kan afskediges på grund af uegnethed eller sygdom.</p> <p><i>Stk. 2.</i> Afskedigelse kan endvidere ske i de tilfælde, hvor en omordning af domstolene finder sted. En fuldmægtig, der er fyldt 65 år, kan ligeledes afskediges, men uden tab af indtægter indtil det tidspunkt, til hvilket denne skulle være afskediget på grund af alder, hvis pågældende havde været dommer.</p> <p><i>Stk. 3.</i> Uansøgt ændring af tjenestested kan ske, såfremt ændringen er begrundet i uddannelsesmæssige hensyn eller i hensynet til en hensigtsmæssig ressourceudnyttelse inden for domstolene.</p> <p><i>Stk. 4.</i> Uansøgt ændring af tje-</p>	<p>3. I § 54, <i>stk. 2</i>, indsættes som <i>3. pkt.</i>:</p> <p>»Bestemmelsen i § 51 finder tilsvarende anvendelse med hensyn til fuldmægtige.«</p>

<p>nestested kan endvidere ske i tilfælde, der er omfattet af stk. 1 og stk. 2, 1. pkt.</p>	
<p>§ 68. For hver landsretsnevningekreds vælges for et tidsrum af 4 år regnet fra en 1. januar et antal personer, der må anses for egnede til at virke som nævninger eller domsmænd. Listerne over disse personer benævnes grundlister. For hver landsretsnevningekreds dannes en nævninge- og domsmandsliste ved lodtrækning blandt de personer, der er opført på grundlisterne. På samme måde dannes en nævninge- og domsmandsliste for hver byret, der ligger i landsretsnevningekredsen.</p> <p><i>Stk. 2.</i> Ved landsretsnevningekreds forstås den del af en landsretskreds, som i henhold til § 8, stk. 1 og 2, er henlagt til samme landsretstingsted.</p> <p><i>Stk. 3.</i> Nævninger og domsmænd kan efter udløbet af det tidsrum, for hvilket grundlisten gælder, færdigbehandle sager, i hvilke mundtlig forhandling er påbegyndt inden for dette tidsrum. Beføjelsen til i medfør af 1. pkt. at færdigbehandle påbegyndte sager ophører ved udgangen af den måned, hvori den pågældende fylder 70 år.</p>	<p>1. § 44, stk. 5, 2. pkt., § 68, stk. 3, 2. pkt., og § 92, stk. 2, 2. pkt., ophæves.</p>
<p>§ 92. For hver landsretskreds beskikker landsrettens præsident for et tidsrum af 4 år et antal sagskyndige til at deltage i behandlingen af de i §§ 20-20 b nævnte sa-</p>	<p>1. § 44, stk. 5, 2. pkt., § 68, stk. 3, 2. pkt., og § 92, stk. 2, 2. pkt., ophæves.</p>

<p>ger. Præsidenten for SØ- og Handelsretten beskikker på tilsvarende måde et antal sagkyndige til at deltage i behandlingen af de i § 16 nævnte sager.</p> <p><i>Stk. 2.</i> Sagkyndige kan efter udløbet af det tidsrum, for hvilket beskikkelsen gælder, færdigbehandle sager, i hvilke mundtlig forhandling er påbegyndt inden for dette tidsrum. Beføjelsen til i medfør af 1. pkt. at færdigbehandle påbegyndte sager ophører ved udgangen af det år, hvori den pågældende fylder 70 år.</p>	
<p>§ 94. Retsformanden udtager de sagkyndige for den enkelte sag, således at den særlige sagkundskab, som i det foreliggende tilfælde anses for nødvendig, er repræsenteret. I sager, der opstår af ansættelsesforhold mellem arbejdsgivere og deres ansatte, skal halvdelen af de sagkyndige være beskikket efter indstilling fra arbejdsgiverorganisationer og halvdelen efter indstilling fra lønmodtagerorganisationer. I sager vedrørende lov om markedsføring eller lov om visse betalingsmidler, der behandles ved SØ- og Handelsretten, skal halvdelen af de sagkyndige være beskikket efter indstilling fra organisationer, der repræsenterer erhvervsdrivende, og halvdelen efter indstilling fra organisationer, der repræsenterer forbrugere.</p> <p><i>Stk. 2.</i> I særlige tilfælde kan der udtages sagkyndige, der er be-</p>	<p>4. I § 94, <i>stk. 1, 3. pkt.</i>, og § 225, <i>stk. 2, nr. 2</i>, ændres »lov om visse betalingstjenester« til: »lov om betalings-tjenester og elektroniske penge«.</p>

<p>skikket for et af de øvrige områder.</p> <p><i>Stk. 3.</i> Retsformanden kan undtagelsesvis udtage sagkyndige, der ikke er beskikket i medfør af § 92, hvis det er påkrævet for at kunne inddrage den særlige sagskundskab, som i det foreliggende tilfælde anses for nødvendig. De pågældende skal opfylde betingelserne i § 93, stk. 4, 1. pkt. § 93, stk. 6 og 7, finder tilsvarende anvendelse. Før retsformanden træffer afgørelse efter 1. pkt., skal parterne have adgang til at udtale sig om spørgsmålet. Afgørelsen, der træffes ved kendelse, kan ikke indbringes for højere ret.</p>	
<p>§ 105. Rigsadvokaten, statsadvokaterne og de personer, der er antaget til bistand for disse eller for en politidirektør ved den retlige behandling af straffesager, skal have bestået juridisk kandidateksamnen. Rigsadvokaten og statsadvokaterne skal i reglen opfylde betingelserne for at blive beskikket som advokat med hensyn til forudgående praktisk virksomhed, jf. § 119.</p> <p><i>Stk. 2.</i> Medhjælpere for en statsadvokat og de, der bemyndiges til at virke som anklager ved Højesteret, landsretten eller byretten efter reglerne i § 100, stk. 2, § 103, stk. 3, eller § 104, stk. 2, skal opfylde betingelserne i stk. 1.</p> <p><i>Stk. 3.</i> Rigsadvokaten kan beskikke Forbrugerombudsmanden og ansatte i Forbrugerstyrelsen til</p>	<p>5. I § 105, <i>stk. 3</i>, ændres »Forbrugerstyrelsen« til: »Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen.«</p> <p>6. I § 105, <i>stk. 4</i>, ændres »Konkurrencestyrelsen« til: »Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen.«</p>

<p>at varetage udførelsen af straffesager for byretten og landsretten i sager vedrørende lov om markedsføring.</p> <p><i>Stk. 4.</i> Rigsadvokaten kan beskikke ansatte i Konkurrencestyrelsen til at varetage udførelsen af straffesager for byretterne i sager vedrørende konkurrenceloven.</p>	
<p>§ 225. Ved Sø- og Handelsretten behandles sager om EF-varemærker, jf. varemærkelovens § 43 a, og sager om EF-design, jf. designlovens § 42.</p> <p><i>Stk. 2.</i> Medmindre parterne har aftalt andet, kan endvidere følgende sager anlægges ved Sø- og Handelsretten:</p> <p>1) Internationale sager, hvor fagkundskab til internationale erhvervsforhold har væsentlig betydning,</p> <p>2) sager, hvor Forbrugerombudsmanden er part og anvendelsen af lov om markedsføring eller lov om visse betalingsmidler har væsentlig betydning,</p> <p>3) sager, hvor anvendelsen af varemærkeloven, fællesmærkeloven, designloven, patentloven, lov om brugsmodeller eller lov om beskyttelse af halvlederprodukters udformning (topografi) har væsentlig betydning, og</p> <p>4) sager, hvor anvendelsen af konkurrenceloven har væsentlig betydning.</p> <p><i>Stk. 3.</i> Anlægges en sag, der er omfattet af stk. 2, ved byretten, henviser retten efter anmodning</p>	<p>4. I § 94, stk. 1, 3. pkt., og § 225, stk. 2, nr. 2, ændres »lov om visse betalingstjenester« til: »lov om betalings-tjenester og elektroniske penge«.</p>

<p>fra en part sagen til SØ- og Handelsretten. § 226, stk. 3 og 4, finder tilsvarende anvendelse.</p>	
<p>§ 348. Sag anlægges ved indlevering af stævning til retten.</p> <p><i>Stk. 2.</i> Stævningen skal indeholde</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) parternes navn og adresse, herunder angivelse af en postadresse i Danmark, hvortil meddelelser til sagsøgeren vedrørende sagen kan sendes, og hvor forkyndelse kan ske, 2) angivelse af den ret, ved hvilken sagen anlægges, 3) sagsøgerens påstand, 4) en udførlig fremstilling af de faktiske og retlige omstændigheder, hvorpå påstanden støttes, 5) angivelse af de dokumenter og andre beviser, som sagsøgeren agter at påberåbe sig, og 6) sagsøgerens forslag til sagens behandling, jf. § 12, stk. 3, og §§ 20, 226, 227 og 353. <p><i>Stk. 3.</i> Stk. 2, nr. 4 og 6, finder ikke anvendelse i sager, der behandles efter kapitel 39, eller hvor sagsøgeren i stævningen har angivet, at sagsøgte forventes ikke at ville fremsætte indsigelser mod sagsøgerens påstand. Stævningen skal i så fald indeholde en kort fremstilling af de faktiske og retlige omstændigheder, hvorpå påstanden støttes.</p> <p><i>Stk. 4.</i> Med stævningen skal indleveres kopier af denne og kopier af de dokumenter, som sagsøgeren agter at påberåbe sig, for</p>	<p>7. I § 348, stk. 2, nr. 1, § 351, stk. 2, nr. 5, § 373, stk. 1, nr. 5, § 376, stk. 1, nr. 3, og § 477 b, stk. 3, nr. 1, ændres »postadresse i Danmark« til: »postadresse i Den Europæiske Union«.</p> <p>8. I § 348, stk. 5, indsættes efter 1. pkt.:</p> <p>»Domstolsstyrelsen kan fastsætte regler om, at stævninger i sager, der behandles efter kapitel 39, skal udfærdiges på særlige blanketter.«</p>

<p>så vidt de er i sagsøgerens besiddelse. Domstolsstyrelsen kan fastsætte regler om kopier.</p> <p><i>Stk. 5.</i> Domstolsstyrelsen fastsætter regler om, at stævninger kan udfærdiges på særlige blanketter. Retten vejleder om udfyldning af blanketter og om mulighederne for retshjælp og fri proces, jf. kapitel 31, samt om mulighederne for at søge forsikringsdækning i henhold til en retshjælpsforsikring.</p>	
<p>§ 349. Opfylder stævningen ikke kravene i § 348, stk. 2, nr. 1-4, og stk. 3, 2. pkt., og er den herefter uegnet til at danne grundlag for sagens behandling, afvises sagen ved en beslutning, der meddeles sagsøgeren. Det samme gælder, hvis der ikke indleveres kopier som fastsat i § 348, stk. 4. Efter sagsøgerens anmodning træffes afgørelsen om afvisning ved kendelse.</p> <p><i>Stk. 2.</i> Retten kan indrømme sagsøgeren en frist til at afhjælpe mangler som nævnt i stk. 1.</p>	<p>9. I § 349, stk. 1, 1. pkt., ændres »og stk. 3, 2. pkt.,« til: »stk. 3, 2. pkt., og stk. 5, 2. pkt.,«.</p>
<p>§ 351. Retten pålægger sagsøgte at indlevere et svarskrift til retten inden en frist, der i almindelighed skal være på mindst 2 uger. Fristen, der regnes fra pålæggets forkyndelse, kan efter anmodning forlænges.</p> <p><i>Stk. 2.</i> Svarskriftet skal indeholde</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) sagsøgtes påstand, 2) angivelse af eventuelle mod- 	<p>7. I § 348, stk. 2, nr. 1, § 351, stk. 2, nr. 5, § 373, stk. 1, nr. 5, § 376, stk. 1, nr. 3, og § 477 b, stk. 3, nr. 1, ændres »postadresse i Danmark« til: »postadresse i Den Europæiske Union«.</p>

krav,

3) en fremstilling af de faktiske og retlige omstændigheder, hvorpå påstanden og eventuelle modkrav støttes,

4) angivelse af de dokumenter og andre beviser, som sagsøgte agter at påberåbe sig,

5) angivelse af en postadresse i Danmark, hvortil meddelelser til sagsøgte vedrørende sagen kan sendes, og hvor forkyndelse kan ske, for så vidt sådan angivelse ikke allerede er foretaget, og

6) sagsøgtes forslag til sagens behandling, jf. § 12, stk. 3, og §§ 20, 226, 227 og 353.

Stk. 3. Reglerne i stk. 2, nr. 3 og 6, finder ikke anvendelse i sager, der behandles efter kapitel 39. Svarkriftet skal i så fald indeholde en kort fremstilling af de faktiske og retlige omstændigheder, hvorpå påstanden og eventuelle modkrav støttes.

Stk. 4. Formalitetsindsigelser skal fremsættes i svarkriftet. Søger sagsøgte rettens tilladelse til, at sagens formalitet påkendes særskilt, jf. § 253, kan sagsøgte indskrænke sig til i sit svarkrift at fremsætte sine formalitetsindsigelser.

Stk. 5. Med svarkriftet skal indleveres kopier af de dokumenter, som sagsøgte vil påberåbe sig, for så vidt de er i sagsøgtes besiddelse. Domstolsstyrelsen kan fastsætte regler om kopier. Samtidig med indleveringen til retten skal sagsøgte sende en kopi af svar-

<p>skriftet og dokumenterne til sagsøger.</p> <p><i>Stk. 6.</i> Domstolsstyrelsen fastsætter regler om, at svarskrifter kan udfærdiges på særlige blanketter. Retten vejleder om udfyldning af blanketter og om mulighederne for retshjælp og fri proces, jf. kapitel 31, samt om mulighederne for at søge forsikringsdækning i henhold til en retshjælpsforsikring.</p>	
<p>§ 361. Anmoder en forbruger om, at en sag, der kan indbringes for Forbrugerklagenævnet eller et klage- eller ankenævn, der er godkendt af økonomi- og erhvervsministeren, må blive behandlet ved det pågældende nævn, hæver retten sagen og sender den til nævnet. Dette gælder dog ikke, hvis det må anses for åbenbart, at der ikke kan gives forbrugeren medhold i klagen, eller hvis sagen ikke skønnes egnet til behandling ved nævnet.</p> <p><i>Stk. 2.</i> Anmodning om nævnshandling efter stk. 1 skal fremsættes senest i det forberedende møde, jf. § 353, eller, hvis et sådant møde ikke afholdes, senest 4 uger efter rettens meddelelse om, at der ikke skal holdes et forberedende møde. Anmodningen kan fremsættes mundtligt til retsbogen. Retten kan, hvis særlige omstændigheder taler derfor, tage hensyn til en anmodning, der fremsættes senere end angivet i 1. pkt., men inden hovedforhand-</p>	<p>10. I § 361, stk. 5, 1. pkt., ændres »§ 124, stk. 3, nr. 2« til: »124 c, stk. 1, nr. 2«.</p> <p>11. § 361, stk. 5, 2. pkt., ophæves.</p>

<p>lingens begyndelse.</p> <p><i>Stk. 3.</i> Forbrugeren skal gøres bekendt med muligheden for nævnsbehandling.</p> <p><i>Stk. 4.</i> Anlægger en af parterne på ny retssag, efter at nævnet har afsluttet behandlingen af sagen, anses sagen i henseende til beregning af procesrente og afbrydelse af frister for sagsanlæg for anlagt ved det oprindelige sagsanlæg, medmindre den pågældende part ikke har fremmet sagen behørigt.</p> <p><i>Stk. 5.</i> Reglerne i stk. 1-4 finder tilsvarende anvendelse i en sag om vederlag til en advokat eller en af de personer, der er nævnt i § 124, stk. 3, nr. 2, og som ejer aktier eller anparter i et advokatselskab, hvis den anden part anmoder om, at sagen behandles ved Advokatnævnet, jf. § 146. Sagen kan dog først på ny indbringes for retten, når Advokatnævnet har afsluttet behandlingen af sagen.</p>	
<p>§ 373. Ankestævningen skal indeholde:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) angivelse af den dom, der ankes, 2) angivelse af indstævntes adresse, 3) appellants påstand, 4) angivelse af de anbringender, dokumenter og andre beviser, som appellanten vil påberåbe sig, og som ikke var påberåbt i foregående instans, og 5) angivelse af en postadresse i Danmark, hvortil meddelelser til appellanten vedrørende sagen kan 	<p>7. I § 348, stk. 2, nr. 1, § 351, stk. 2, nr. 5, § 373, stk. 1, nr. 5, § 376, stk. 1, nr. 3, og § 477 b, stk. 3, nr. 1, ændres »postadresse i Danmark« til: »postadresse i Den Europæiske Union«.</p>

<p>sendes, og hvor forkyndelser kan ske.</p> <p><i>Stk.2.</i> Med ankestævningen skal indleveres en udskrift af den dom, der ankes, og genparter af ankestævningen. Endvidere indleveres genparter af de i stk. 1, nr. 4, nævnte dokumenter, for så vidt de er i appellants besiddelse. Rettens præsident kan fastsætte bestemmelser om antallet af genparter.</p>	
<p>§ 376. Svarkriftet skal indeholde:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) indstævntes påstand, 2) angivelse af de anbringender, dokumenter og andre beviser, som indstævnte vil påberåbe sig, og som ikke var påberåbt i 1. instans, og 3) angivelse af en postadresse i Danmark, hvortil meddelelser til indstævnte vedrørende sagen kan sendes, og hvor forkyndelse kan ske. <p><i>Stk.2.</i> Indsigelser mod anken, som kan frafalde, skal fremsættes i svarkriftet. Påstår indstævnte anken afvist, og ønsker han dette spørgsmål påkendt særskilt, jf. § 253, kan han indskrænke sig til i svarkriftet at fremsætte sine indsigelser mod anken.</p> <p><i>Stk.3.</i> Svarkriftet skal være ledsaget af de i stk. 1, nr. 2, nævnte dokumenter, for så vidt de er i indstævntes besiddelse.</p> <p><i>Stk.4.</i> Har retten truffet bestemmelse om afgivelse af svarkrift ved fremlæggelse i et retsmøde, skal indstævnte overgive</p>	

<p>en genpart af skriftet og de ledsagende dokumenter til appellanten senest samtidig med fremlæggelsen. Har retten bestemt, at afgivelse skal ske ved indlevering til retten, sender indstævnte en genpart af skriftet og de ledsagende dokumenter til appellanten senest samtidig med indleveringen.</p>	
<p>§ 401. Sagens værdi som nævnt i § 400 bestemmes efter påstanden i stævningen. Omfatter påstanden flere krav mellem de samme to parter, er sagens værdi den samlede værdi af disse krav. Renter og omkostninger medregnes ikke.</p> <p><i>Stk. 2.</i> Angår påstanden en ydelse, der skal betales et ubestemt antal gange, beregnes værdien ved at gange ydelserne pr. år med 10, jf. dog stk. 3. Angår påstanden en ydelse, der skal betales et bestemt antal gange, beregnes værdien ved at gange ydelsen pr. gang med antallet af gange, ydelsen skal betales. Værdien kan dog ikke overstige ydelserne pr. år ganget med 10, jf. dog stk. 3. Er ydelserne ikke af samme størrelse, lægges ydelserne for det sidste år inden sagens anlæg til grund for beregningen.</p> <p><i>Stk. 3.</i> Værdien af sager i henhold til lejeloven eller erhvervslejeloven beregnes, når sagen omfattes af stk. 2, 1. pkt., ved at gange den årlige ydelse, påstanden angår, med 5. Omfattes sagen af stk. 2, 2. pkt., kan værdien ikke</p>	<p>12. I § 401, stk. 3, 1. pkt., ændres »lejeloven eller erhvervslejeloven« til: »lejelovgivningen«.</p> <p>13. I § 401, stk. 3, 3. pkt., ændres »i henhold til lejelovens §§ 87 og 93 eller erhvervslejelovens §§ 65 og 71« til: »om opsigelse eller ophævelse af lejemål«.</p>

<p>overstige ydelserne pr. år ganget med 5. For sager i henhold til lejelovens §§ 87 og 93 eller erhvervslejelovens §§ 65 og 71 fastsættes sagens værdi dog til 1 års leje.</p>	
<p>§ 406. Forberedelsen sker efter reglerne i kapitel 33 med de ændringer, der fremgår af stk. 2-6.</p> <p><i>Stk. 2.</i> Retten forbereder sagen. Under forberedelsen bringes parternes stilling til sagens faktiske og retlige omstændigheder på det rene, og det søges derunder klargjort, hvilke omstændigheder der ikke bestrides, og hvilke der skal være genstand for bevisførelse. Det søges endvidere klargjort, hvilken bevisførelse der skal finde sted.</p> <p><i>Stk. 3.</i> Retten kan pålægge en part at svare på en henvendelse fra retten inden en nærmere angiven frist. Svarer parten ikke rettidigt på rettens henvendelse, finder reglerne i § 360 tilsvarende anvendelse, hvis retten i pålægget har angivet, at manglende efterkommelse af pålægget kan medføre udeblivelsesvirkning.</p> <p><i>Stk. 4.</i> Retten kan undtagelsesvis indkalde parterne til et retsmøde under forberedelsen. Indkaldelsen skal indeholde oplysning om retsvirkningerne af udeblivelse, jf. § 360.</p> <p><i>Stk. 5.</i> Retten udarbejder en fortegnelse over parternes påstande, anbringender og beviser og sender fortegnelsen til parterne.</p>	<p>14. I § 406, stk. 4, 1. pkt., udgår »undtagelsesvis«.</p> <p>15. I § 406, stk. 4, indsættes efter 1. pkt.:</p> <p>»Reglerne i § 353, stk. 2 og 6, og finder tilsvarende anvendelse.«</p> <p>16. I § 406, stk. 6, indsættes efter »anvendelse«: », jf. dog stk. 4, 2. pkt.«.</p>

<p>Forberedelsen slutes tidligst 14 dage herefter.</p> <p><i>Stk. 6.</i> Reglerne i §§ 353-355 og 357 finder ikke anvendelse.</p>	
<p>§ 407. Hovedforhandlingen gennemføres efter reglerne i § 365, idet der dog ikke skal gives den i § 365, stk. 2, 1. pkt., 1. led, nævnte fremstilling af sagen.</p> <p><i>Stk. 2.</i> Det skal fremgå af dommen, at sagen har været behandlet efter dette kapitel.</p>	<p>17. § 407, stk. 1, affattes således:</p> <p>»Under hovedforhandlingen skal der ikke gives den fremstilling af sagen, der er nævnt i § 365, stk. 2, 1. pkt., 1. led.«</p>
<p>§ 410. Anke af domme til landsretten sker efter reglerne i kapitel 36 med de afvigelser, der følger af stk. 2-5.</p> <p><i>Stk. 2.</i> Anke sker ved indlevering af en ankestævning til byretten. Ankestævningen skal indeholde appellants påstand og om fornødent en angivelse af de grunde, hvorpå anken støttes. Med ankestævningen skal indleveres en kopi heraf samt af eventuelle bilag. Byretten sender ankestævningen, udskrift af den dom, der ankes, og bilag af betydning for ankesagen til landsretten.</p> <p><i>Stk. 3.</i> Ankestævningen forkyndes for indstævnte ved landsrettens foranstaltning, og appellanten underrettes herom. Indstævnte opfordres samtidig til at fremsætte sine bemærkninger til ankestævningen inden en af landsretten fastsat frist. Landsretten kan bestemme, at yderligere processkrifter skal udveksles.</p>	<p>18. I § 410, stk. 5, nr. 6, indsættes efter »udeblivelse«: », jf. dog stk. 6«.</p> <p>19. I § 410 indsættes som <i>stk. 6</i>:</p> <p>»<i>Stk. 6.</i> § 386, stk. 1, 1., 4. og 7. pkt., stk. 2, 1. og 5. pkt., og stk. 3 og 5, finder anvendelse under en eventuel hovedforhandling.«</p>

<p><i>Stk. 4.</i> Anken afgøres på skriftligt grundlag, medmindre landsretten efter sagens beskaffenhed finder, at der er grund til mundtlig behandling. Fremsætter begge parter anmodning om mundtlig forhandling, skal anmodningen i almindelighed imødekommes.</p> <p><i>Stk. 5.</i> Følgende regler om anke finder ikke anvendelse:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) § 372, stk. 2, 1. pkt., om indlevering af ankestævning. 2) §§ 373-378 om ankestævning, svarskrift og yderligere forberedelse. 3) §§ 380 og 381 om angivelse af beviser. 4) § 382 om afskæring af påstande og anbringender, der er fremsat for sent. 5) § 385 om kopier til brug for hovedforhandlingen. 6) § 386 om udeblivelse. 7) § 387 om afgørelse uden mundtlig hovedforhandling. 	
<p>§ 477 b. Inddrivelsen indledes ved indlevering af betalingspåkrav til fogedretten i en retskreds, hvor der er værneting efter kapitel 22 og 23. Såfremt fordringshaveren anmoder om, at udlæg iværksættes uden fornyet anmodning, jf. stk. 4, nr. 2, skal betalingspåkravet dog indleveres til fogedretten i en retskreds, hvor der endvidere er værneting efter § 487, stk. 1 og stk. 2, 1. pkt.</p> <p><i>Stk. 2.</i> Før betalingspåkravet indleveres til fogedretten, skal der til skyldneren være sendt en på-</p>	<p>7. I § 348, stk. 2, nr. 1, § 351, stk. 2, nr. 5, § 373, stk. 1, nr. 5, § 376, stk. 1, nr. 3, og § 477 b, stk. 3, nr. 1, ændres »postadresse i Danmark« til: »postadresse i Den Europæiske Union«.</p>

kravsskrivelse, der opfylder betingelserne i § 10, stk. 2 og 3, i lov om inkassovirksomhed, og den frist, der er nævnt i § 10, stk. 3, i lov om inkassovirksomhed, skal være udløbet, jf. dog § 11 i lov om inkassovirksomhed.

Stk. 3. Betalingspåkravet skal indeholde

1) parternes navn og adresse, herunder angivelse af en postadresse i Danmark, hvortil meddelelser til fordringshaveren vedrørende sagen kan sendes, og hvor forkyndelse kan ske,

2) angivelse af den ret, ved hvilken inddrivelsen indledes,

3) fordringshaverens krav og

4) en kort fremstilling af de faktiske og retlige omstændigheder, hvorpå kravet støttes.

Stk. 4. Betalingspåkravet skal endvidere indeholde oplysning om,

1) hvorvidt fordringshaveren ønsker betalingspåkravet forkyndt for skyldneren, såfremt udlæg er udelukket efter § 490 eller konkurslovens §§ 16, 16 a, 31, 171 eller 207,

2) hvorvidt fordringshaveren ønsker, at udlæg iværksættes uden fornyet anmodning fra fordringshaveren, såfremt skyldneren ikke fremsætter indsigelser, og

3) hvorvidt fordringshaveren ønsker, at retssagsbehandling indledes på grundlag af betalingspåkravet uden indlevering af stævning, såfremt skyldneren fremsætter indsigelser.

<p><i>Stk. 5.</i> Domstolsstyrelsen kan fastsætte nærmere regler om betalingspåkravets udformning, herunder om anvendelse af særlige blanketter og om indlevering af kopier af betalingspåkravet.</p> <p><i>Stk. 6.</i> Fogedretten vejleder om udfyldning af blanketter.</p>	
<p>§ 748. Sigtede underrettes så vidt muligt om alle retsmøder og er berettiget til at overvære dem. Dette gælder ikke retsmøder, der afholdes med henblik på at opnå rettens forudgående kendelse om foretagelse af foranstaltninger i henhold til kapitlerne 69-74. Er sigtede varetægtsfængslet, kan fremstilling af ham undlades, hvis den vil være forbundet med uforholdsmæssigt besvær.</p> <p><i>Stk. 2.</i> Forsvareren underrettes om alle retsmøder og er berettiget til at overvære dem. Er det ikke muligt at give forsvareren meddelelse, kan der kun afholdes retsmøder, som ikke kan opsættes. For så vidt angår de i stk. 1, 2. pkt., nævnte retsmøder kan reglen dog fraviges, hvis hensynet til fremmede magter, til statens sikkerhed eller til sagens opklaring eller tredjemand undtagelsesvis gør det påkrævet. Afgørelsen træffes af retten efter politiets begæring. Forsvareren må kun med rettens samtykke videregive oplysninger, han har modtaget i retsmødet.</p> <p><i>Stk. 3.</i> Forsvareren er berettiget til at fremsætte bemærkninger og</p>	<p>20. I § 748, <i>stk. 1</i>, indsættes efter 2. pkt.:</p> <p>»Det gælder endvidere ikke retsmøder, som afholdes med henblik på afhøring af et barn, når retten efter § 183, <i>stk. 3</i>, har bestemt, at afhøringen skal optages på video.«</p>

kort at få disse tilført protokollen, men dommeren bestemmer, på hvilket tidspunkt af retsmødet dette kan ske.

Stk. 4. Retten kan pålægge sigtede at indfinde sig til et retsmøde. Er pålægget ikke givet i et tidligere retsmøde, meddeles det ved en skriftlig tilsigelse. Tilsigelse sker med mindst aftens varsel. Retten kan dog fastsætte andet varsel eller pålægge sigtede at møde straks. Tilsigelsen skal indeholde oplysning om sigtelsens genstand. Udeblivelse kan kun medføre retsvirkninger, hvis tilsigelsen er lovlig forkyndt og indeholder oplysning om virkningerne af udeblivelse.

Stk. 5. Retten kan på begæring bestemme, at der ikke skal gives sigtede underretning om et retsmødes afholdelse, eller at sigtede skal være udelukket fra at overvære et retsmøde helt eller delvis, hvis hensynet til fremmede magter, til statens sikkerhed eller til sagens opklaring eller tredjemand undtagelsesvis gør det påkrævet.

Stk. 6. Har sigtede været udelukket fra at overvære et retsmøde, skal retten, hvis sigtede er til stede, og ellers politiet snarest gøre ham bekendt med, hvad der er tilført retsbogen. Hvis de særlige hensyn, som har begrundet udelukkelsen, fortsat er til stede, kan sigtede dog af retten afskæres herfra, ligesom retten kan pålægge forsvareren ikke at give sigtede underretning om, hvad der er pas-

<p>seret i retsmødet. Pålægget kan udstrækkes, indtil tiltalte har afgivet forklaring under hovedforhandlingen.</p> <p><i>Stk. 7.</i> Stk. 1-6 finder ikke anvendelse på retsmøder, der afholdes i henhold til § 729 c, eller hvor der fremlægges oplysninger, der efter § 729 c er undtaget fra forsvarerens adgang til aktindsigt, og hvor der efter § 784 beskikkes en advokat for den, som indgrebet vedrører.</p>	
<p>§ 767. Bortset fra tilfælde, hvor sigtede ikke er til stede her i landet, fastsættes der i kendelsen en frist for varetægtsfængslingens eller foranstaltningens længde. Fristen skal være så kort som muligt og må ikke overstige 4 uger. Fristen kan forlænges, men højst med 4 uger ad gangen. Forlængelsen sker ved kendelse, medmindre sigtede erklærer sig indforstået med forlængelsen. Reglerne i § 764 finder, indtil dom er afsagt i 1. instans, tilsvarende anvendelse på retsmøder og kendelser om fristforlængelse. Fremstilling af en sigtet, der er varetægtsfængslet eller undergivet anden frihedsberøvende foranstaltning, kan dog undlades, når han giver afkald derpå eller retten finder, at fremstillingen vil være forbundet med uforholdsmæssige vanskeligheder.</p> <p><i>Stk. 2.</i> Når anklagemyndigheden har indleveret anklageskrift til retten og retten har fastsat tids-</p>	<p>21. I § 767, <i>stk. 2</i>, indsættes som <i>6. pkt.</i>:</p> <p>»Bestemmelserne i 1.-5. pkt. finder tilsvarende anvendelse i tilståelsessager, hvor anklagemyndigheden har anmodet om retsmøde med henblik på sagens behandling som tilståelsessag i medfør af § 831, og retten har fastsat tidspunkt for retsmødet.«</p>

punkt for hovedforhandlingen, kan retten ved udløb af en frist efter stk. 1 bestemme, at varetægtsfængslingen eller foranstaltningen skal fortsætte uden yderligere forlængelser, indtil der er afsagt dom i sagen. Træffer retten sådan bestemmelse, kan tiltalte tidligst 3 uger efter afgørelsen anmode retten om at ophæve varetægtsfængslingen eller foranstaltningen efter § 766 eller § 768. I så fald skal retten inden 7 dage træffe afgørelse herom. Hvis retten ikke imødekommer anmodningen, kan tiltalte tidligst 3 uger efter rettens afgørelse fremsætte en ny anmodning. Efter hovedforhandlingens begyndelse finder § 767, stk. 3, 4.-6. pkt., tilsvarende anvendelse.

Stk. 3. Når en frist, der er fastsat efter stk. 1, udløber, efter at hovedforhandlingen er begyndt, fortsætter varetægtsfængslingen eller foranstaltningen uden yderligere forlængelser, indtil der er afsagt dom i sagen. Tiltalte kan efter udløbet af den før hovedforhandlingen fastsatte frist anmode retten om at ophæve varetægtsfængslingen eller en foranstaltning, der træder i stedet herfor, efter § 766 eller § 768. Hvis tiltalte efter fristens udløb anmoder retten om at ophæve varetægtsfængslingen eller en foranstaltning, der træder i stedet herfor, skal retten inden 7 dage træffe afgørelse herom. Hvis retten ikke imødekommer anmodningen, kan tiltalte tidligst 14 dage efter ret-

<p>tens afgørelse fremsætte en ny anmodning. Hvis der er spørgsmål om varetægtsfængsling efter § 762, stk. 2, træffes afgørelsen om eventuel ophævelse af en dommer eller afdeling, som ikke deltager i hovedforhandlingen, jf. § 60, stk. 3, medmindre en af betingelserne i § 60, stk. 3, 2. pkt., er opfyldt. Tiltaltes anmodning kan efter rettens bestemmelse behandles på skriftligt grundlag, hvis afgørelsen træffes af en dommer eller afdeling, som ikke deltager i hovedforhandlingen.</p> <p><i>Stk. 4.</i> Kæres en kendelse om fristforlængelse, hvorved varetægtsfængsling eller anden frihedsberøvende foranstaltning udstrækkes ud over 3 måneder, skal kæremålet efter begæring behandles mundtligt. Når kæremål én gang er blevet behandlet mundtligt, afgør den overordnede ret, om en senere begæring om mundtlig behandling skal imødekommes. Bestemmelsen i stk. 1, sidste pkt., finder tilsvarende anvendelse.</p>	
<p>§ 778. Varetægtsarrestanters klager over fængselspersonalets adfærd indgives til vedkommende fængselsinspektør (arrestinspektør) eller til Direktoratet for Kriminalforsorgen. Har klageren ikke fået medhold, eller er der ikke truffet endelig afgørelse inden 2 uger efter indgivelsen, kan klagen indbringes for retten på det sted, hvor varetægtsfængslet (arresthu-</p>	<p>22. I § 778, <i>stk. 1, 2. pkt.</i>, udgår »på det sted, hvor varetægtsfængslet (arresthuset) er beliggende«.</p> <p>23. I § 778, <i>stk. 2, 2. pkt.</i>, ændres »§ 1019 b, § 1019 e, stk. 1 og stk. 3-5, § 1019 f, stk. 2, og § 1019 g« til: »§ 1019 e, § 1019 h, stk. 2, § 1019 i og § 1019 j, stk. 1, 3, 4 og 6«.</p>

<p>set) er beliggende.</p> <p><i>Stk. 2.</i> Retten kan afvise at iværksætte en undersøgelse, hvis klagen findes åbenbart grundløs, hvis den angår forhold af uvæsentlig betydning, eller hvis den indgives mere end 4 uger efter, at det forhold, som klagen angår, har fundet sted. Rettens undersøgelse foretages i overensstemmelse med reglerne i § 1019 b, § 1019 e, stk. 1 og stk. 3-5, § 1019 f, stk. 2, og § 1019 g. Dommeren træffer bestemmelse om afhøring af klageren, indklagede og vidner samt om tilvejebringelse af udtalelser fra sagkyndige og af andre bevismidler.</p> <p><i>Stk. 3.</i> Når undersøgelsen er afsluttet, afgiver retten en redegørelse herfor, som sendes til klageren, til den, klagen angår, og til fængselsinspektøren (arrestinspektøren) samt til Direktoratet for Kriminalforsorgen.</p>	
<p>§ 973 a. Omgørelse af en kendelse om dørlukning, der er kærret efter § 968, stk. 1, 2. pkt., eller § 968 a, stk. 1, er uden retsvirkning for det retsmøde, der er afholdt i den ret, hvis afgørelse er kærret.</p>	<p>24. I § 973 a ændres »§ 968, stk. 1, 2. pkt.« til: »§ 968, stk. 2, 1. pkt.«.</p>
	<p style="text-align: center;">§ 2</p> <p>I lov om erstatning fra staten til ofre for forbrydelser, jf. lovbekendtgørelse nr. 688 af 28. juni 2004, som ændret ved § 12 i lov nr. 516 af 7. juni 2006, § 3 i lov nr. 711 af 25. juni</p>

	2010 og § 2 i lov nr. 412 af 9. maj 2011, foretages følgende ændringer:
	<p>1. § 11, stk. 2, ophæves, og i stedet indsættes:</p> <p>»Stk. 2. Nævnet består af en formand, der skal være landsdommer, og af 2 andre medlemmer, hvoraf det ene medlem udnævnes efter indstilling fra social- og integrationsministeren og det andet medlem efter indstilling fra Advokatrådet. Medlemmerne udnævnes for 4 år.</p> <p>Stk. 3. Der beskikkes en suppleant for hvert af nævnets medlemmer. Stk. 2 finder tilsvarende anvendelse på beskikkelse af suppleanter.«</p> <p>Stk. 3 bliver herefter stk. 4.</p>
	<p>§ 3</p> <p>I lov om retsafgifter, jf. lovbe- kendtgørelse nr. 936 af 8. september 2006, som ændret senest ved § 2 i lov nr. 614 af 14. juni 2011, foretages føl- gende ændringer:</p>
<p>§ 48. For attester, afskrifter, ud- skrifter, fotokopier eller lignende, der udfærdiges af retten eller af Skibsregisteret, svares 175 kr. Samme afgift svares for bekræf- telse af genparter i henhold til retsplejelovens § 39.</p> <p>Stk.2. Reglerne i stk. 1, 1. pkt., finder også anvendelse på:</p> <p>1) Udskrifter af pantefogedbo- gen.</p> <p>2) Afskrifter, genparter og foto- kopier eller lignende af indførsler i retsbøgerne, anklageskrifter,</p>	<p>1. § 48, stk. 2, affattes således:</p> <p>»Reglerne i stk. 1, 1. pkt., finder også anvendelse på udskrifter af pan- tefogedbogen.«</p>

<p>retsmødebegæringer og politirapporter, der udfærdiges af politiet.</p>	
<p>§ 49. Afgiftsfri er attester, afskrifter, udskrifter, genparter, fotokopier eller lignende, der bestilles af:</p> <p>1) En part i en sag til brug for denne, for så vidt sagen er afgiftsfri i medfør af § 12, stk. 1, nr. 1-6, § 12, stk. 2, § 51, stk. 1, eller § 55, nr. 1, eller parten er fritaget for afgift i medfør af § 13, stk. 1, § 51, stk. 2, eller § 55, nr. 2.</p> <p>2) En rekvirent af en fogedforretning til brug for denne, når forretningen er afgiftsfri i medfør af § 20, nr. 1-6.</p> <p>3) Sigtede eller tiltalte under en straffesag, hvor ret til at få udskrift særligt er hjemlet ham i retsplejeloven uden for bestemmelsen i nævnte lovs § 729 d eller er tillagt ham ved beslutning af retten eller dennes formand.</p> <p>4) En bobestyrer til dennes brug ved behandlingen af et dødsbo.</p> <p><i>Stk.2.</i> Uden afgift udfærdiges endvidere:</p> <p>1) Første udskrift til parterne af en retsafgørelse eller et retsforlig i en borgerlig retssag.</p> <p>2) Første udskrift til parterne af en retsafgørelse eller et retsforlig vedrørende borgerlige krav i en offentlig straffesag.</p> <p>3) Første udskrift til rekvirenten af en notarialforretning.</p> <p>4) Første domsudskrift til beskikket advokat eller beskikket forsvarer.</p>	<p>2. I § 49, <i>stk. 1</i>, indsættes efter nr. 4 som nyt nummer.:</p> <p>»5) En bobehandler til dennes brug ved behandlingen af et ægtefælleskifte.«</p>

<p>5) Første domsudskrift til den forurettede efter retsplejelovens § 219 a.</p> <p>6) Attest om, hvorvidt dommen i en ægteskabssag er anket.</p> <p>7) Første udskrift eller attest til en rekvirent af en fogedforretning, når rekvirenten i henhold til retsplejelovens § 492, stk. 2, ikke har givet møde under forretningen.</p> <p>8) Straffeattester.</p> <p>9) Fotokopier af salgsopstilling udfærdiget til brug ved tvangsauktion over fast ejendom.</p> <p>10) Første attest i dødsboer, der ikke behandles ved bobestyrer.</p> <p>11) Første ekstraktudskrift af en dom i et gruppesøgsmål til gruppe-medlemmer, der er omfattet af gruppesøgsmålet.</p> <p>12) Første kopi til den førstafdøde ægtefælles livsarvinger af den formueoversigt, som ægtefællen skal indlevere ved udlevering af et bo til uskiftet bo.</p>	
	<p style="text-align: center;">§ 4</p> <p><i>Stk. 1.</i> Loven træder i kraft den 1. april 2012, jf. dog stk. 2.</p> <p><i>Stk. 2.</i> Lovens § 1, nr. 1-3, 22 og 23, og § 3, nr. 2, træder i kraft dagen efter bekendtgørelsen i Lovtidende.</p> <p><i>Stk. 3.</i> Lovens § 1, nr. 1, finder anvendelse i forhold til midlertidigt beskikkede dommere og sagkyndige retsmedlemmer, hvis beskikkelse ophører efter lovens ikrafttræden.</p> <p><i>Stk. 4.</i> Lovens § 1, nr. 1, finder anvendelse i forhold til nævninger og</p>

	<p>domsmænd, for hvem det tidsrum, for hvilket grundlisten gælder, udløber efter lovens ikrafttræden.</p> <p><i>Stk. 5.</i> Lovens § 1, nr. 2 og 3, finder anvendelse i forhold til dommere og fuldmægtige, der afskediges på grund af alder efter lovens ikrafttræden.</p> <p><i>Stk. 6.</i> Lovens § 1, nr. 12 og 13, finder anvendelse i sager, der anlægges efter lovens ikrafttræden.</p>
	<p style="text-align: center;">§ 5</p> <p>Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland, men § 2 kan ved kongelig anordning sættes i kraft for Grønland med de ændringer, som de grønlandske forhold tilsiger.</p>